

Helsingin tila ja kehitys 2019

Helsinki

Tiedustelut

Timo Cantell, p. 09 31073362,
Ari Jaakola, p. 09 31043608,
Katja Vilkama, p. 09 31078396

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus ja -tilastot

Osoite

PL 550, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarenkatu 18–20 A)

Puhelin

09 310 36377

Internet

www.hel.fi/kaupunkitieto

Sisällys

Tiivistelmä	4
1. Väestö ja väestönkehitys.....	6
2. Hyvinvointi	15
2.1. Hyvinvointi ja terveys	15
2.2. Koettu turvallisuus.....	21
3. Alueellinen eriytyminen	24
4. Talous ja työmarkkinat	28
4.1. Yleinen talouskehitys ja yritystoiminta	28
4.2. Työpaikat, työllisyys ja työttömyys	33
4.3. Ulkomaalaistaustaisten työllisyys.....	36
4.4. Tulot ja tuloerot.....	39
5. Asuminen ja rakentaminen.....	43
6. Ympäristö	49

Tiivistelmä

Helsingin väestö ja hyvinvointi

Helsingin väkiluku vuodenvaihteessa 2018/19 oli 648 000. Kuluva valtuustokauden aikana Helsingin väkiluku on kasvanut 10 000 asukkaalla. Väkiluvun kasvu kuitenkin taittui loppuvuonna 2018. Samaan aikaan pääkaupunkiseudun väestönkasvu jatkuu jokseenkin entiseen tapaan, joten muuttoliike seudulle on viime kuukausina suuntautunut etenkin Espooseen ja Vantaalle. Runsaan rakentamisen myötä Helsingin väestönkasvun odotetaan jatkuvan, joskin jonkin verran viime vuosia hitaammin.

Väestönkasvusta lähes 70 prosenttia koostuu muusta kuin suomen- ja ruotsinkielisen väestön kasvusta. Helsinkiläisistä 102 000, eli vajaa 16 prosenttia, on vieraskielisiä, ja heidän määränsä on lisääntynyt keskimäärin viidellä prosentilla vuodessa. Viime vuosina alle kouluikäisten lasten määrän kasvu johtuu vieraskielisistä, sillä kotimaankielisten määrä on vähentynyt. Lisäksi työikäisten, 18–64-vuotiaiden, koko kasvu on tullut ulkomaalaistaustaisista. Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset ovat nopeasti kasvava joukko Helsingin väestössä. Suurin osa heistä on vielä lapsia ja nuoria, mutta monet ovat juuri siirtymässä työelämään.

Helsinkiläisten hyvinvointi ja terveys on monilta osin hyvällä tasolla. Monen terveysmittarin mukaan helsinkiläiset ovat muualla Suomessa asuvia terveempiä. Erityisesti helsinkiläismiesten elinajanodote on viime vuosina kasvanut.

Helsinki kohtaa kuitenkin tyypillisiä kaupunkielämän piirteitä siten, että väestöryhmittäin on huomattavia eroja niin hyvinvoinnin ja terveyden kuin koulutus- ja tulotason ja työllisyyden suhteen. Siten sosioekonomiset terveyserot ovat Helsingissä verrattain suuret. Etenkin vähemmän koulutettujen ja työntekijäasemassa olevien kuolleisuus on varsinkin työikäisillä huomattavasti suurempi Helsingissä kuin vastaavilla ryhmillä muualla maassa.

Joka kymmenes helsinkiläinen elää ainakin ajoittain köyhyydessä, joka viidennen kohdalla köyhyys on pitkäaikaista. Pitkäaikaisen perustoimeentulotuen varassa olevien osuus on kuitenkin hieman laskenut. Asunnottomia on yli 2 000, joista joka neljännellä on asumista olennaisesti vaikeuttava sosiaalinen tai terveydellinen ongelma. Suurimman syrjäytymisriskin äärellä ovat he, joiden kohdalla huono-osaisuus kasautuu.

Talous ja työllisyys

Taloukasvu on Suomessa ja Helsingin seudulla ollut vahvaa. Yritysten määrä ja henkilöstö ovat kasvaneet Helsingissä voimakkaasti viime vuosina. Yritysten määrä lisääntyy nopeimmin rahoituspalveluiden toimialalla. Henkilöstömäärältään suurin ja eniten kasvanut toimiala on hallinto- ja tukipalveluala. Kaupan ala on yhä suuri, mutta sen henkilöstömäärä on viime vuosina vähentynyt huomattavasti.

Työllisyys on kehittynyt positiivisesti, joskin työttömyyden lasku on hieman hidastunut. Viime vuonna nuorten työttömien määrä väheni suhteellisesti eniten.

Asuntokuntien käytettävissä olevat tulot ovat Helsingissä suuremmat, ja kasvaneet viime vuosina nopeammin kuin Suomessa keskimäärin. Toisaalta myös tuloerot ovat kasvaneet Helsingissä keskimääräistä nopeammin.

Asuntokuntien saamat tulonsiirrot ovat Helsingissä hieman pienemmät mutta kasvaneet viime vuosina samassa tahdissa kuin Suomessa keskimäärin. Erityisen voimakkaasti ovat kasvaneet asuntokuntien saamat asumisen tuet.

Asuntokuntien velat ovat Helsingissä suuremmat, ja kasvaneet viime vuosina selvästi nopeammin kuin Suomessa keskimäärin. Helsingissä myös velkojen suhde käytettävissä

oleviin tuloihin on kasvanut muuta maata huomattavasti nopeammin. Asuntolainat muodostavat veloista vajaat kolme neljäsosaa.

Maahanmuuttajien työttömyysaste on korkeampi ja työllisyysaste on matalampi kuin kantaväestöön kuuluvilla. Taustamaaryhmien välillä on suuria eroja, jolloin vaikeinta työllistyminen on usein sellaisista maista tulevilla, joista tulee Suomeen paljon turvapaikanhakijoita ja pakolaisia. Pidempään Suomessa asuneet työllistyvät paremmin. Myönteinen kehitys näkyy myös lisääntyneinä ansiotuloina sekä omistusasumisen hankkimisena.

Asuin- ja toimitilarakentaminen on vilkasta, rakenteilla on suuri määrä asuntoja ja asemakaavavarananto on kasvanut. Uusien asuntojen hallintamuotojakautuma ei ole toteutunut tavoitellusti ja asuntojen keskipinta-ala on pienentynyt. Samalla erityisryhmien asuntotilanne on parantunut ja vuokralla-asuminen yleistynyt. Asuntokannan käyttöä ovat monipuolistaneet mm. asuntorahastot ja yksityishenkilöiden asuntosijoittaminen sekä asunnonvuokrauspalvelut.

Turvallisuus

Helsinki koetaan turvallisena kaupunkina ja tutkimusten mukaan turvallisuustilanne parempi kuin koskaan ennen. Samalla eri alueiden väliset erot ovat kaventuneet, joskin erot alueiden välillä on varsin pysyviä.

Alueellisen eriytymisen osalta Helsinki on kansallisesti ja kansainvälisesti hyvässä tilanteessa, sillä segregatio Helsingissä ei ole yleisesti ottaen jyrkkää, mutta joitain huolestuttavia merkkejä on havaittavissa. Helsingin sosioekonomisesti heikoimmat alueet ovat eri mittareilla hieman etäänntyneet kaupungin keskiarvosta. Joillakin alueilla ulkomaalaistaustaisen väestön kasvu on ollut huomattavan nopeaa verrattuna kaupungin keskiarvoon. Eri maista kotoisin olevien välillä on eriytymisen asteessa suuria eroja.

Ympäristö

Keväällä 2019 Helsinki raportoi ensimmäisenä kaupunkina Euroopassa ja toisena kaupunkina maailmassa YK:lle kestävän kehityksen Agenda 2030-tavoitteiden toteutumista kaupunkitasolla. Raportoinnin ensimmäisessä osassa Helsingin strategia ja Agenda 2030-tavoitteet on rinnastettu toisiinsa.

Ilmastonmuutos huolestuttaa kahta kolmasosaa helsinkiläisistä, Helsingin turvallisuustutkimuksen mukaan tämä kysymys on suurin yksittäinen kaupunkilaisten huolenaihe. Huolestuneiden osuus on kasvanut selkeästi kolmen vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna.

Kaupungin ja elinkeinoelämän Ilmastokumppanit-verkostossa on yli 80 suurta yritystä, jotka hillitsevät ilmastonmuutosta yhteistyössä kaupungin kanssa. On nähtävissä, että kiertotalouden merkitys kasvaa Helsingissä ja se on nousemassa merkittäväksi tekijäksi myös rakentamisen alalla. Helsingissä tämä on näkynyt viime vuosien aikana erityisesti rakentamisessa ylijäävien maamassojen järjestelmällisessä koordinaatiossa.

Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelma valmisteltiin loppuun vuoden 2018 aikana ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa joulukuussa 2018.

Kuva: Helsinki Marketing/Jussi Hellsten

1. Väestö ja väestönkehitys

- Helsingin väkiluku oli vuoden 2018 lopussa 648 048. Väestö on kasvanut vuoden 2016 alusta 20 000:lla eli keskimäärin 6 600 asukkaalla vuodessa, mikä vastaa 1,05 prosentin vuotuista kasvua.
- Kasvusta lähes 70 %, 13 700 asukasta, tuli muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisen väestön kasvusta. Helsingiläisistä on jo 102 000 eli vajaa 16 prosenttia vieraskielisiä, ja heidän määränsä kasvoi vuosittain keskimäärin 4 500 asukkaalla eli viisi prosenttia vuodessa.
- Varhaiskasvatusikäisten määrä kasvoi 1 000:lla ja peruskouluikäisten määrä 4 600:lla. Alle kouluikäisten lasten määrän kasvu johtui vieraskielisistä, sillä kotimaankielisten määrä väheni. Eläkeikäisten määrä kasvoi 6 200 asukkaalla. Työikäisten, 18–64-vuotiaiden määrä kasvoi 8 600, ja tässä ryhmässä koko kasvu tuli ulkomaalaistaustaisista.
- Kuluvan valtuustokauden aikana 1.6.2017–30.4.2019 Helsingin väkiluku on kasvanut 10 000 asukkaalla.

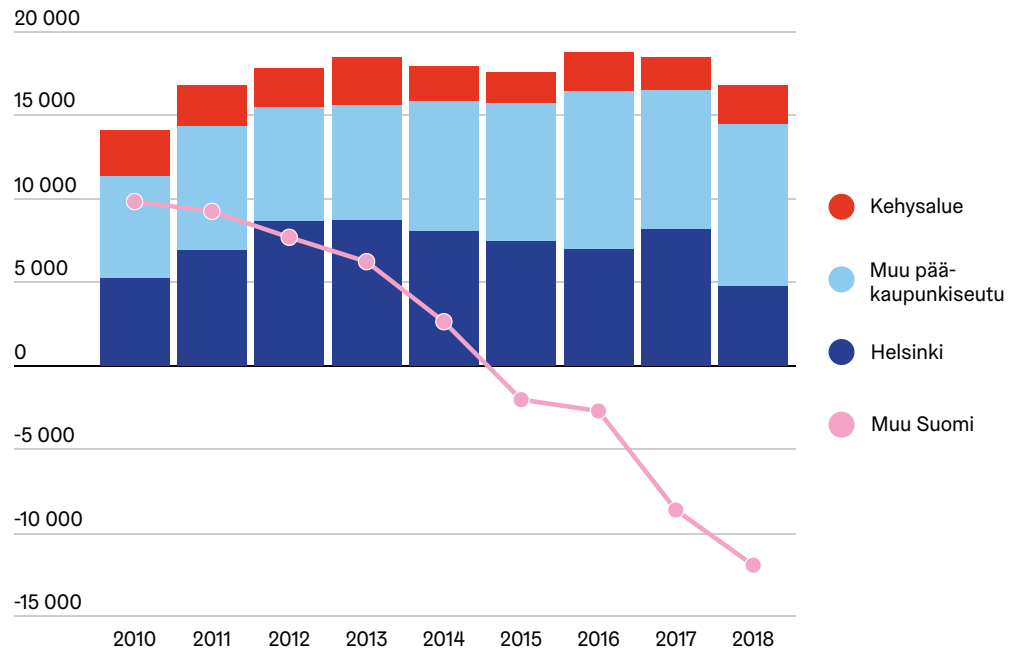
Väestökehitys valtuustokaudella

Helsingin väkiluku oli vuodenvaihteessa 2018/2019 noin 648 048. Kaupungin kasvu on nyt hidastunut, sillä kun vuosina 2012–2017 väkiluku kasvoi keskimäärin 8 000 asukkaalla vuodessa, vuonna 2018 kasvu oli 4 800 henkeä (kuvio 1.1.). Viimeisten kuuden kuukauden aikana Helsinki on kasvanut vain 1 500 asukkaalla. Kasvun hidastuminen on johtunut erityisesti muuttotappion kasvusta naapurikuntiin (kuviot 1.2 ja 1.3).

Kuitenkin Helsingin väestönkasvu oli viime vuonna yhtä suuri kuin koko Suomen kasvu. Suomen väestön keskittyminen pääkaupunkiseudulle on valtuustokauden aikana lisää-

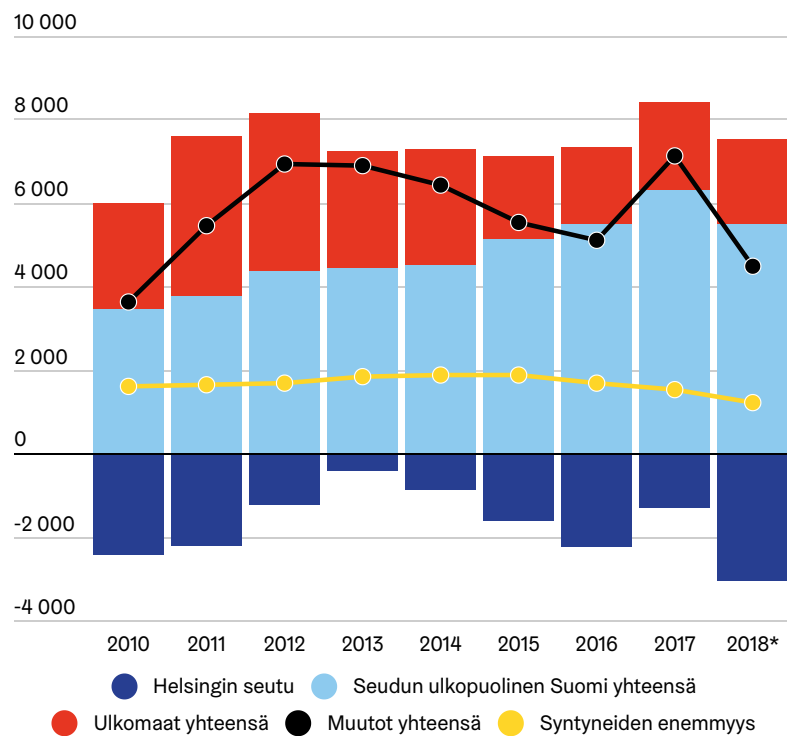
tynyt, sillä kun vuonna 2015 väestö Helsingin seudun ulkopuolisessa Suomessa väheni 2 000 hengellä, viime vuoden aikana vähennystä oli jo 12 000 (ks. kuvio 1.1.). Helsingin kasvun ennustetaan jatkuvan jonkin verran hidastuen vuosikymmenen lopulla. Yleiskaavassa varaudutaan kuitenkin siihen, että Helsingin kasvaa vielä 2030-luvun jälkeenkin lähes nykyistä vauhtia.

Kuvio 1.1. Väestönkasvu Helsingin seudulla ja muussa maassa 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus.

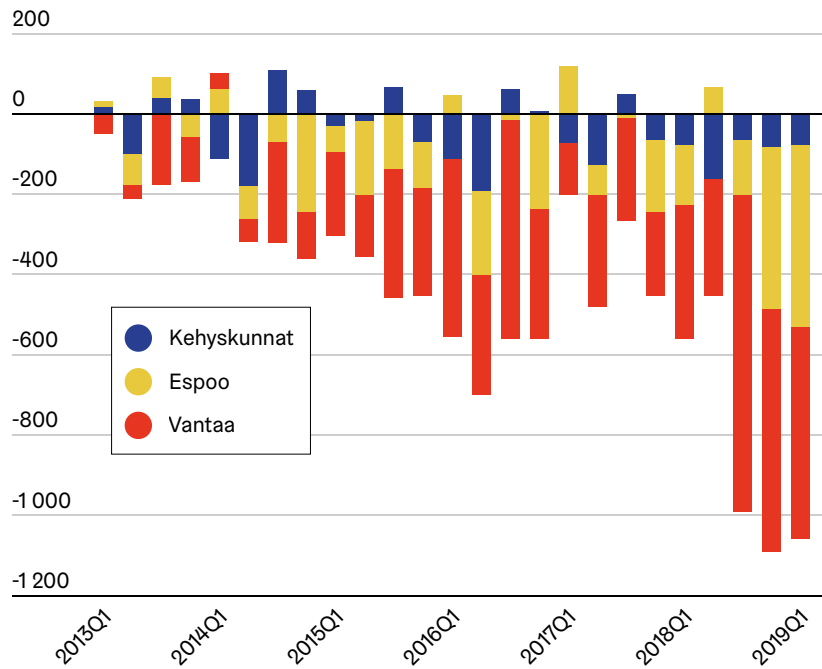
Kuvio 1.2. Helsingin saama muuttovoitto ja -tappio muuttosuunnan mukaan 2010–2018

*Muuttotiedot 2018 ovat ennakkotietoja.

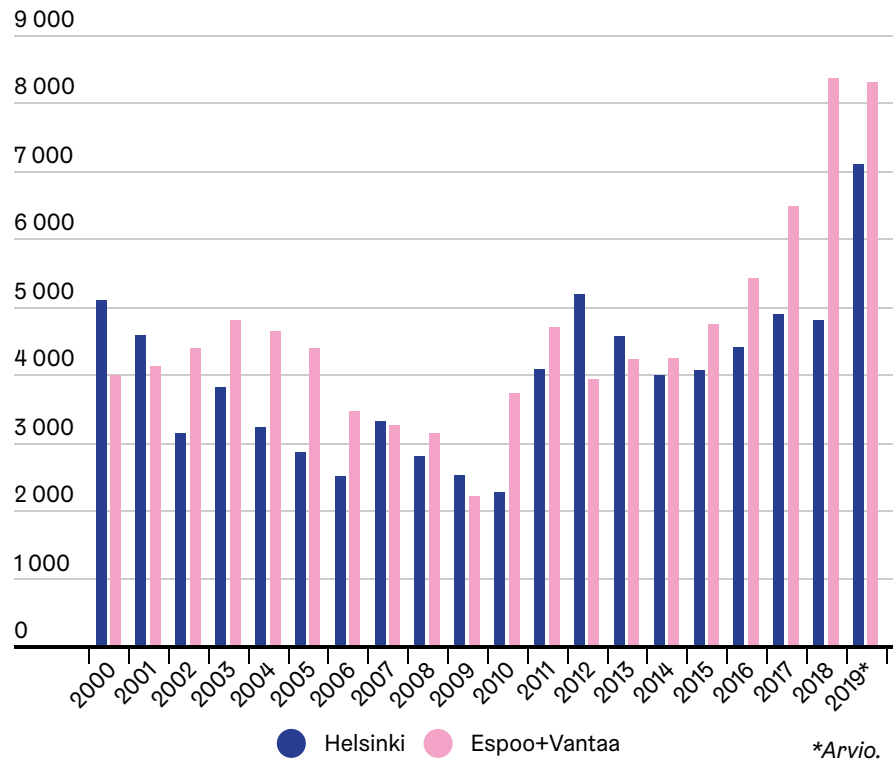
Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 1.3. Helsingin muuttotappio Helsingin seudun kuntiin neljännesvuosittain 2013–2019

Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 1.4. Valmistuneet asunnot pääkaupunkiseudulla vuosina 2000–2018 ja arvio 2019

Lähde HSY 25.2.2019.

Väkiluvun kasvun hidastumisessa voidaan nähdä neljä merkittävää tekijää:

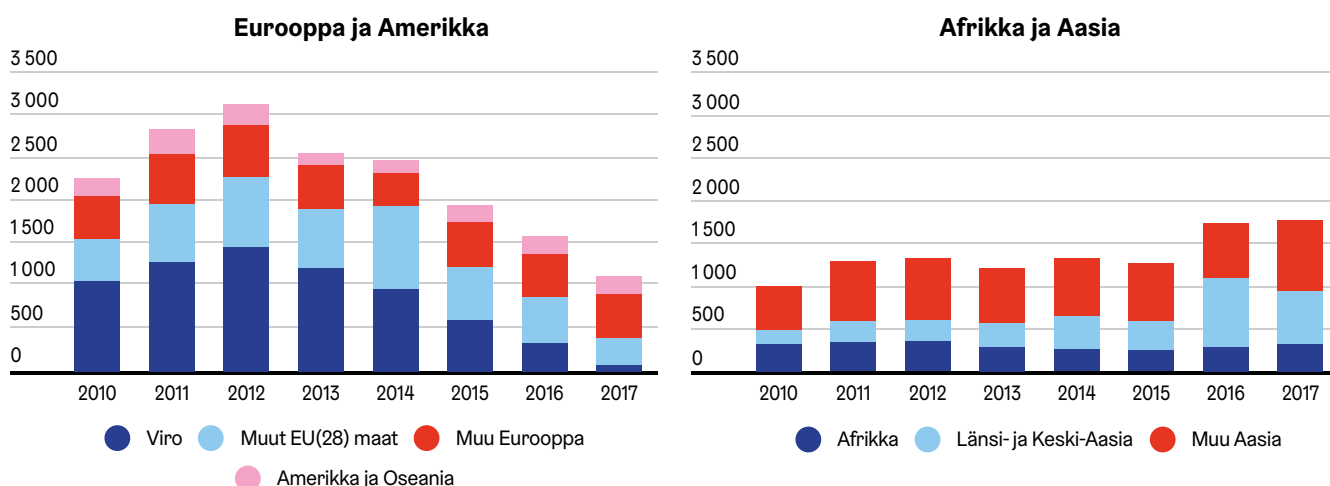
1. Helsingin muuttotappio Espooseen ja Vantaalle on kaksinkertaistunut viimeisen vuoden aikana (kuvio 1.3). Espoossa ja erityisesti Vantaalla asuntotuotanto on kasvanut huomattavasti viime vuosina (kuvio 1.4). Tulomuutto Helsinkiin on vähentynyt ja lähtömuutto kasvanut viimeisen vuoden aikana selvästi.
2. Erityisesti Virosta mutta myös muista EU-maista saatu muuttovoitto on vähentynyt huomattavasti viime vuosina. Vaikka Länsi- ja Keski-Aasiasta on muutettu aikaisempaa enemmän, kokonaisuudessaan ulkomailla syntyneiden muutot ulkomailta ovat vähentyneet (kuvio 1.5). Merkittävä osa Helsingin ulkomaalaistaustaisen väestön kasvusta johtuu maassamuutosta.
3. Syntyvyys on laskenut nyt myös Helsingissä selvästi. Kun syntyvyyttä kuvaava kokonaishedelmällisyysluku oli 1.30 vielä vuonna 2015, se oli viime vuonna enää 1.13, ja syntyvien määrä on tämän vuoden alussa ollut edelleen vähäisempi kuin edellisvuoden alussa (kuvio 1.6).
4. Väestörekisteriin on vuosien mittaan jäänyt paljon sellaisia henkilöitä, valtaosin ulkomaalaisia, jotka ovat muuttaneet maasta tekemättä muuttoilmoitusta. Tilastokeskus poistaa näitä tietymättömissä olevia vuodenvaihteen väestötilastosta. Vuodenvaihteessa 2018/2019 poistettujen määrä oli 1 900 henkilöä.

Myös muulta Suomesta saatu muuttovoitto on vähentynyt edellisvuosista, mutta toistaiseksi on epävarmaa, kuinka merkittävästä muutoksesta on kyse, sillä vuosina 2016–2017 muuttojen määrään vaikutti vuonna 2015 maahan tulleiden turvapaikanhakijoiden muuttot muualta Suomesta Helsinkiin.

Virosta saatu ulkomaalaisten muuttovoitto oli enimmillään lähes 1500 henkeä vuonna 2012, mutta ennakkotietojen mukaan viime vuonna tapahtui jo käänne muuttotappioksi. Viron talouden ja työllisyyden paraneminen sekä työikäisiksi tulevien ikäluokkien nopea kutistuminen on kääntänyt muuttovirtoja takaisin Viroon muualtakin Euroopasta. Muista EU-maista saatiin nettomuuttoa vuonna 2017 vain reilut 300, kun vuonna 2014 muuttovoitto oli lähes 1 000 (kuvio 1.5).

Vuonna 2015 maahan tulleet turvapaikanhakijat alkoivat saada oleskelulupia 2016 ja 2017 ja silloin helsinkiläisistä vastaanottokeskuksista tulevat kirjattiin maahan muuttaneiksi, mikä nosti tämän ryhmän nettomuuton kaksinkertaiseksi. Muiden Helsinkiin muuttaneiden oleskeluluvan saaneiden muutot ovat olleet maassamuuttoa. Viime vuonna Suomeen jätettiin vain 2 400 turvapaikkahakemusta.

Kuvio 1.5. Ulkomailla syntyneiden nettomuutto ulkomailta Helsinkiin 2010–2017

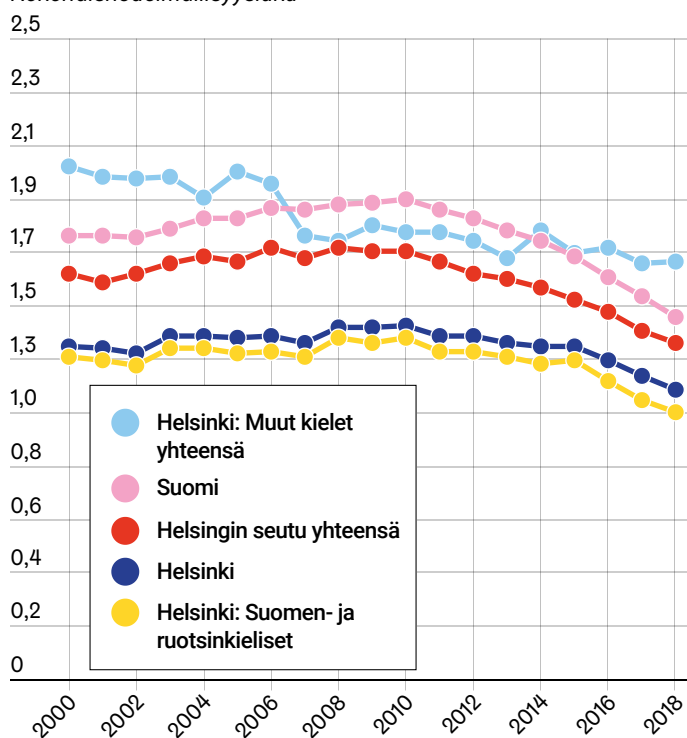
Lähde: Tilastokeskus.

Syntyneiden määrä on laskenut kolmen vuoden ajan, vaikka väestön määrä kasvaa. Viime vuonna syntyi 630 lasta vähemmän kuin vuonna 2015. Alle 30-vuotiaiden äitien saamien lasten määrä on vähentynyt jo vuodesta 2010 alkaen, mutta vuoden 2015 jälkeen myös vanhempien ikäluokkien saamien lasten määrä on vähentynyt.

Syntyvyyden aleneminen alkoi muulla Helsingin seudulla ja koko maassa jo vuosikymmenen alussa, mutta Helsingissä merkittävämminkin vasta vuoden 2015 jälkeen. Vaikka ulkomaalaistaustaisella väestöllä hedelmällisyys on kantaväestöä korkeampi, tämä ei ole kovin paljon hidastanut syntyvyyden alenemista. Niille väestöryhmille, joilla hedelmällisyys on merkittävästi kantaväestöä korkeampi, syntyi 8 prosenttia Helsingissä syntyneistä lapsista (kuvio 1.6).

Kuvio 1.6. Syntyvyys Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa 2000–2018

Kokonaishedelmällisyysluku

Kokonaishedelmällisyysluku 2018

1,63

Helsinki: Muut kielet yhteensä

1,41

Suomi

1,31

Helsingin seutu yhteensä

1,13

Helsinki

1,04

Helsinki: Suomen- ja ruotsinkieliset

Lähde: Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

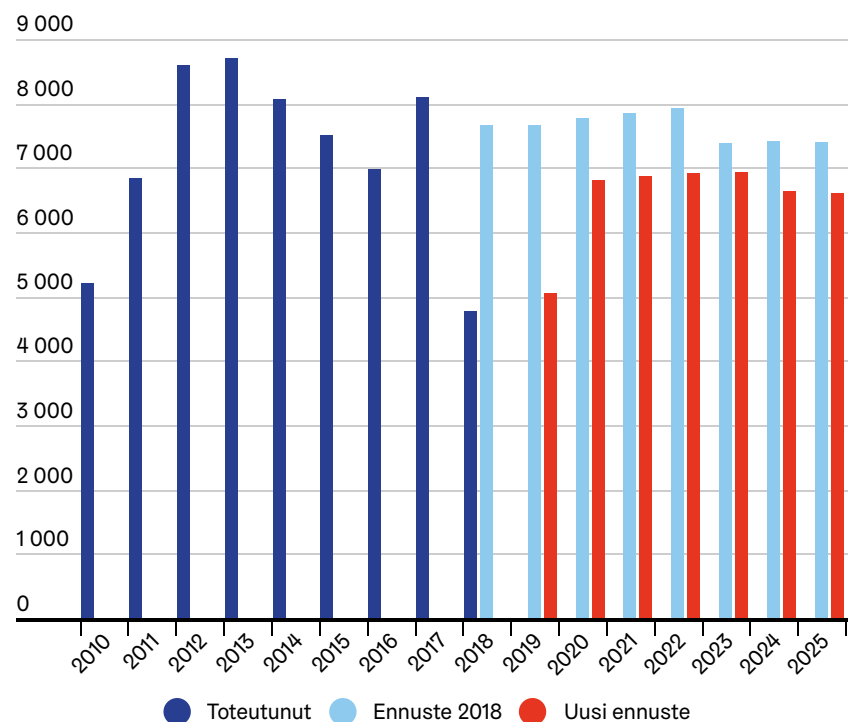
Väestöennuste ja kehitys ikäluokittain

Helsingin kaupungille laadittiin uusi väestöennuste taloussuunnittelua varten vuosiksi 2019–2025. Ennustetta täsmennetään kesäkuussa, kun vuoden 2018 muuttotilastot ovat käytettävissä.

Helsingin väkiluvun ennustetaan kasvavan yhteensä 12 000 asukkaalla vuosina 2019–2020 eli 3 500 vähemmän kuin edellisessä ennusteessa (kuvio 1.7.). Vuosittaisen kasvun ennustetaan olevan keskimäärin 6 000 asukasta eli 0,9 prosenttia vuodessa. Kaupungin väkiluvun ennustetaan olevan 700 000 asukasta vuonna 2027.

Helsingin väestönkasvusta suurimman osan ennustetaan tulevan jatkossakin ulkomailta, vaikka osa muuttajista tulee Helsinkiin asuttuaan ensin muualla Suomessa. Väkiluvun ennustetaan kasvavan 80 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä, ja kasvusta 60 000 ennakoitaan olevan ulkomaalaistaustaisia.

Kuvio 1.7. Helsingin väestö 1.1.2010–2018 sekä vuosina 2018 ja 2019 laadittujen ennusteiden perusvaihtoehto vuoteen 2025

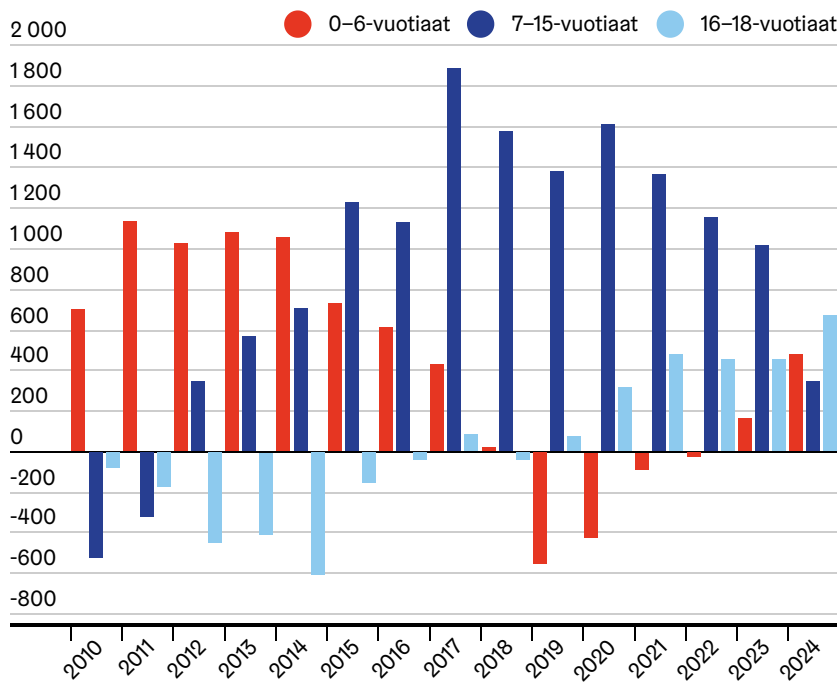

Lähde: Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

Helsingin väestökehityksen merkittävin muutos aikaisempaan on syntyvyyden alenemisen vaikutus varhaiskasvatuseräikäisten määrään. Kun vuosikymmenen alkupuolella 1–6-vuotiaiden määrä kasvoi vuosittain 1 000 lapsella, kasvu oli viime vuonna vain 17 henkeä. Uuden väestöennusteen mukaan lasten määrä vähenee tässä ikäluokassa vuosina 2019–2022 yhteensä 1 000 hengellä (kuvio 1.8.).

Peruskouluikäisten lasten määrä kasvaa kuitenkin edelleen vuosittain keskimäärin 1 300 hengellä vuoteen 2023 saakka. Myös toisen asteen ikäluokkaan kuuluvien, 16–18-vuotiaiden määrä alkaa nyt kasvaa (kuvio 1.8.).

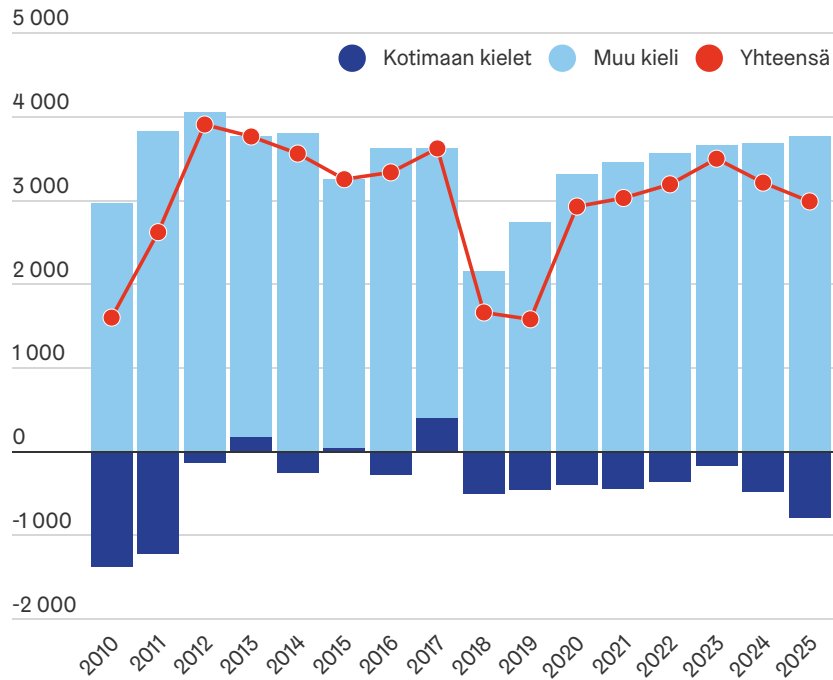
Kuvio 1.8. Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen ikäluokat, kasvu 2010–2018 sekä ennuste vuoteen 2024

Lähde: Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

Työikäisten, 18–64-vuotiaiden määrä on kasvanut viime vuosina keskimäärin 3 000 asukkaalla vuodessa. Huomattava on kuitenkin se, että työikäisten määrän kasvu on saatu lähes kokonaan ulkomaalaistaustaisesta väestöstä. Arvioidaan, että lähivuosina kotimaankielisten työikäisten määrä vähenee jonkin verran, mutta ulkomailta saatu muutto kasvattaa ikäluokkaa lähes yhtä paljon kuin vuosikymmen aikaisemmin tällä vuosikymmenellä (kuvio 1.9.).

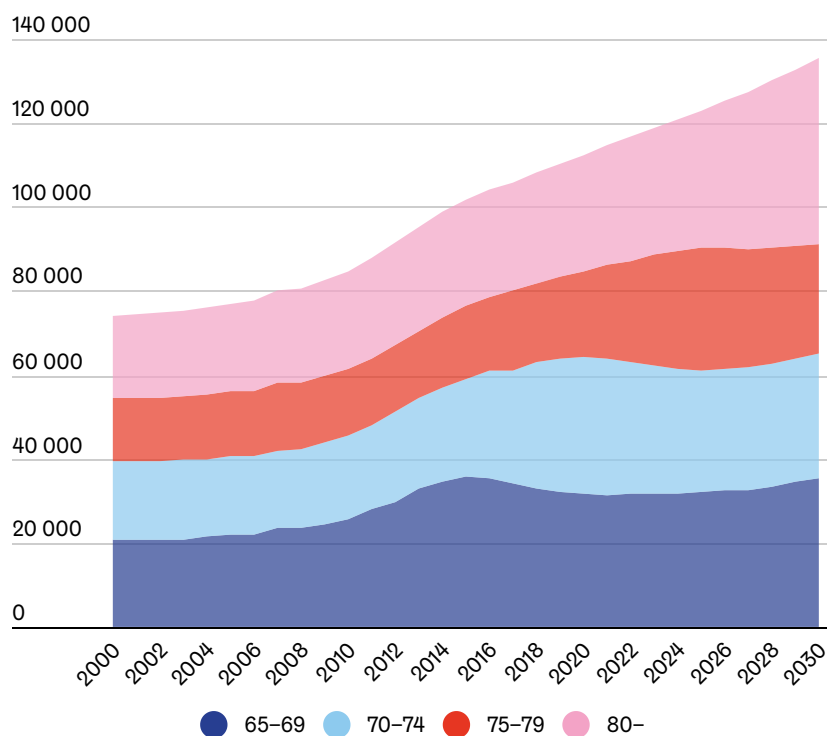
Kuvio 1.9. Työikäisten ikäluokat 18–64-vuotiaat äidinkielen mukaan, kasvu 2010–2018 ja ennuste vuoteen 2025

Lähde: Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

Suuret ikäluokat alkoivat siirtyä eläkkeelle tämän vuosikymmenen alussa, ja 65–70-vuotiaiden määrä kasvoi nopeasti. Nyt nuorempien eläkeikäisten määrän kasvu on jo ohi, ja kasvu on siirtynyt vanhempiin ikäluokkiin. 65–74-vuotiaiden määrä ei kasva juuri lainkaan vuosina 2019–2030, mutta yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa 24 000:lla eli 50 prosenttia, ja 2020-luvun lopulla kasvu painottuu yli 80-vuotiaisiin (kuvio 1.10.).

Kuvio 1.10. Eläkeikäiset 1.1.2000–2019 ja ennuste vuoteen 2030

Lähde: Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

Ulkomaalaistaustainen väestö

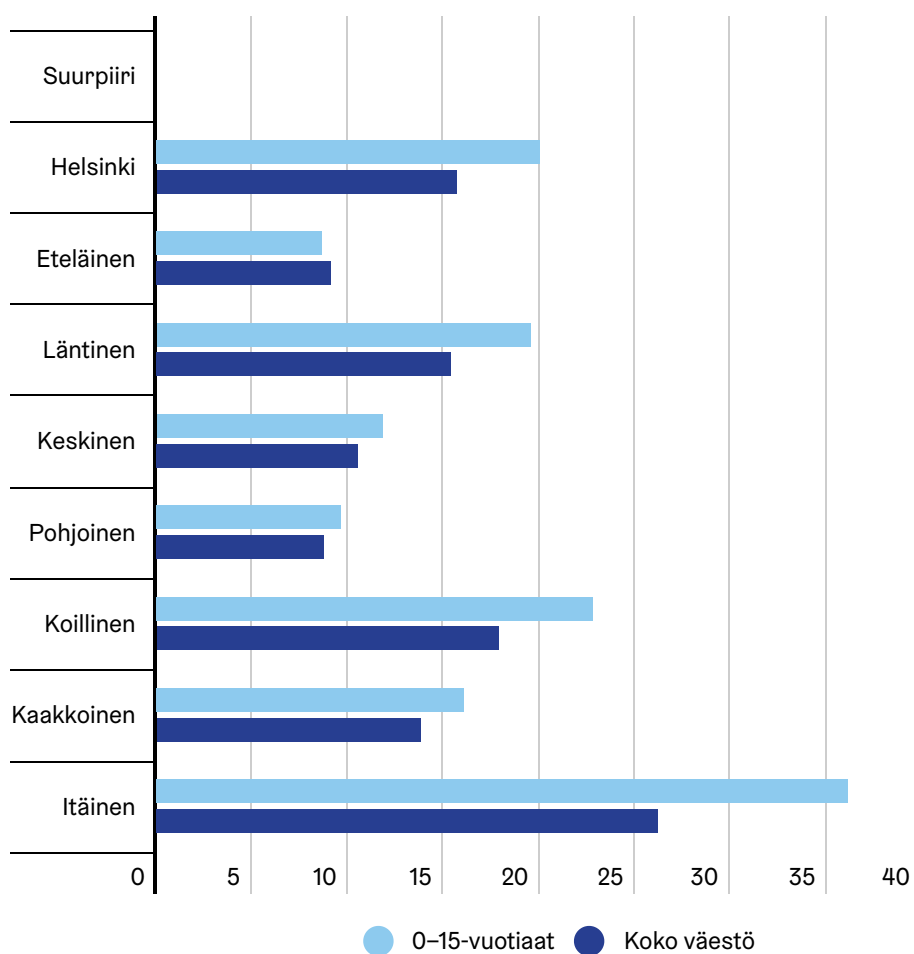
Valtuustokauden aikana eli vuosina 2017–2018 tapahtuneesta 12 800 hengen väestönkasvusta kaksi kolmasosaa oli ulkomaalaistaustaisia. Äidinkielenään muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvien määrä ylitti vuoden 2018 aikana 100 000. Tämä on 15,7 prosenttia kaupungin koko väestöstä. Helsingin ulkomaalaistaustaisista 18 % on syntynyt Suomessa eli kuuluu ulkomaalaistaustaisten toiseen sukupolveen.

Helsingissä asuu yli neljännes Suomen ulkomaalaistaustaisista ja pääkaupunkiseudulla lähes puolet. Erityisesti afrikkalaistaustainen väestö on keskittynyt pääkaupunkiseudulle, heistä 40 prosenttia asuu Helsingissä ja kaksi kolmasosaa pääkaupunkiseudulla.

Ulkomaalaistaustaisen väestön määrä on kasvanut nopeasti myös Espoossa ja Vantaalla, joissa heidän väestöosuutensa on jo ohittanut Helsingin.

Ulkomaalaistaustainen väestö keskittyy kerrostalovaltaisille esikaupunkialueille, etenkin Itä-Helsinkiin, jossa muutamilla osa-alueilla on jo yli kolmasosa äidinkielenään muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvia (kuvio 1.11.). Kantakaupungin väestöstä ulkomaalaistaustaisia on pienempi osuus, ja heistä on eurooppalaistaustaisia suurempi osuus kuin esikaupungeissa.

Kuvio 1.11. Äidinkielenään muuta kuin suomea ja ruotsia puhuvien osuus koko väestöstä ja 0–15-vuotiaista suurpiireittäin 1.1.2019

Lähde: Tilastokeskus.

Kuva: Helsinki Marketing/Jussi Hellsten

2. Hyvinvointi

2.1. Hyvinvointi ja terveys

- Suurin osa helsinkiläisistä pärjää hyvin, mutta väestöryhmittäin on huomattavia eroja niin hyvinvoinnin ja terveyden kuin koulutus- ja tulotason ja työllisyyden suhteen. Suurimman syrjäytymisriskin äärellä ovat he, joiden kohdalla huono-osaisuus kasautuu. Esimerkiksi alkoholin ongelmakäyttö, yksinäisyyden kokeminen ja pitkäaikainen riippuvuus toimeentulotuesta ovat tutkimusten mukaan yhteydessä moniin muihinkin huono-osaisuuden ulottuvuuksiin.
- Joka kymmenes helsinkiläinen elää ainakin ajoittain köyhyydessä, joka viidennen kohdalla köyhyys on pitkäaikaista. Pitkäaikaisen perustoimeentulotuen varassa olevien osuus on kuitenkin hieman laskenut edellisvuodesta. Asunnottomia on yli 2 000, joista joka neljännellä on asumista olennaisesti vaikeuttava sosiaalinen tai terveydellinen ongelma.
- Yksinäisyyden ja psyykkisen kuormittuneisuuden kokeminen on aikuisväestön keskuudessa hieman vähentynyt parin vuoden takaisesta tilanteesta. Sen sijaan ahdistuneisuuden kokemukset ovat nuorilla lisääntyneet jonkin verran vuoteen 2013 verrattuna.
- Monen terveystilanteen mukaan helsinkiläiset ovat muualla Suomessa asuvia terveempiä ja myös kuolleisuusero Helsingin ja koko maan välillä on pienentynyt. Erityisesti helsinkiläismiesten elinajanodote on viime vuosina kasvanut.

- Vaikka vuoden 2018 alkoholilain kokonaisuudistuksen mahdolliset vaikutukset eivät ole vielä kuolleisuuden osalta nähtävissä, tuoreimpien kyselyaineistojen mukaan sekä alkoholin ongelmakäyttö että humalahakuinen juominen ovat vähentyneet Helsingissä selvästi.
- Sosioekonomiset terveyserot ovat Helsingissä suuret. Etenkin vähemmän koulutettujen ja työntekijäasemassa olevien kuolleisuus on varsinkin työikäisillä huomattavasti suurempi Helsingissä kuin vastaavilla ryhmillä muualla maassa. Sosioekonomisten terveyserojen näkökulmasta positiivista on se, että vaikka alemmassa sosioekonomisessa asemassa olevien helsinkiläisten alkoholin ongelmakäyttö on muita ryhmiä yleisempää, niin esimerkiksi humalahakuinen juominen on vähentynyt tässä ryhmässä nopeammin ja suhteellinen ero väestöryhmien välillä on pienentynyt.

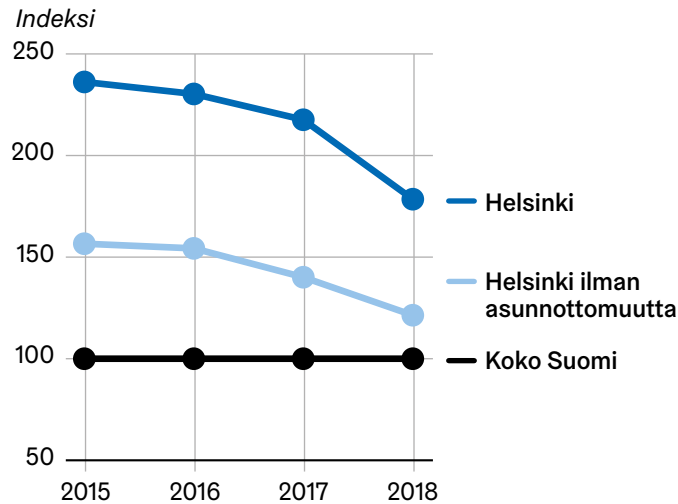
Hyvinvointi on moniulotteinen ilmiö. Sitä määrittävät keskeiset tekijät liittyvät niin materiaaliseen kuin koettuunkin hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä terveyteen. Suurin osa helsinkiläisistä näyttäytyy erilaisten hyvinvointia mittaavien mittareiden valossa pärjäävän hyvin ja voivan erinomaisesti. Vuonna 2018 yli 60 prosenttia 20 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä koki elämänlaatunsa hyväksi, 70 prosenttia koki terveydentilansa hyväksi, 77 prosenttia oli tyytyväinen ihmissuhteisiinsa ja yli 80 prosenttia uskoi jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään asti. Elämänlaatuunsa tyytyväisten helsinkiläisten osuus on kasvanut neljällä prosenttiyksiköllä vuosista 2013–2015, jolloin Terveyden ja hyvinvoinnin laitos edellisen kerran keräsi väestötutkimuksella tietoa helsinkiläisten terveydestä ja hyvinvoinnista.

Helsingissä asuvilla on kuitenkin väestöryhmittäin huomattavia eroja niin terveyden ja hyvinvoinnin kuin koulutus- ja tulotason ja työllisyyden suhteen. Helsinki on monen ilmiön suhteen varsin polarisoitunut kaupunki, josta löytyy koko Suomen mittapuulla mitaten niin parhaiten pärjääviä kuin huono-osaisimpia. Helsingissä ylimmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on koko maata selvästi suurempi, mutta samaan aikaan myös ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien osuus on koko maan keskiarvoa suurempi. Helsinkiläiset tienavat keskivertosuomalaista enemmän, mutta vaikka ylimpään tulokymmenykseen kuului helsinkiläisistä 17 prosenttia vuonna 2017 (koko Suomi 10 %), niin esimerkiksi pienituloisissa perheissä asuvien lasten osuus oli Helsingissä kuitenkin samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Niin ikään vaikka työllisyysaste on Helsingissä korkeampi kuin koko maassa keskimäärin, on työttömyysaste koko maan keskiarvon tasolla, ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista selvästi suurempi kuin Suomessa keskimäärin.

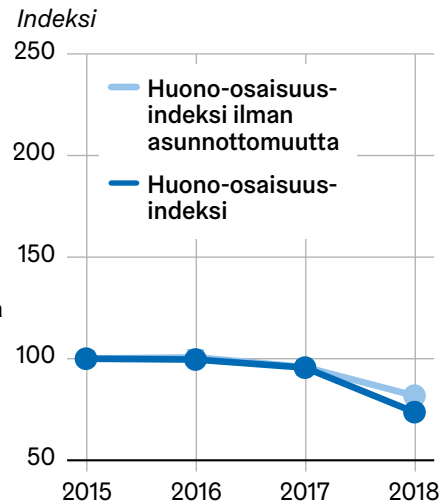
Hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan usein hyvinvointivajeiden kautta. Tutkimusten mukaan hyvinvoinnin vajeet kasautuvat tiettyihin väestöryhmiin, ja tämä on suuri haaste syrjäytymisen ehkäisemisen kannalta. Suurimman syrjäytymisriskin äärellä ovat he, joiden kohdalla huono-osaisuus kasautuu. Kun vaikkapa toimeentulovaikeuksien lisäksi elämää haastavat samaan aikaan päihde- ja mielenterveysongelmat, kasvaa riski syrjäytyä samaan aikaan usealta elämänareenalta. Vaikka yksittäiset indikaattorit eivät suoraan kerro huono-osaisuuden kasautumisesta, on havaittu, että tiettyjen ilmiöiden välillä on selviä yhteyksiä. Esimerkiksi alkoholin ongelmakäyttö, yksinäisyyden kokeminen ja pitkäaikainen riippuvuus toimeentulotuesta ovat tutkimusten mukaan yhteydessä moniin muihinkin huono-osaisuuden ulottuvuuksiin eli niiden rinnalla esiintyy usein muitakin hyvinvoinnin vajeita. (Kuvio 2.1.)

Kuvio 2.1. Huono-osaisuuden muutos mittareiden valossa Helsingissä vuosina 2015–2018

Helsingin huono-osaisuusindeksi Indeksi suhteessa koko maahan vuositasolla (koko Suomi=100)

Helsingin huono-osaisuusindeksi Indeksi suhteessa Helsingin lähtö- tasoon (Helsinki vuonna 2015=100)

Osa-indeksit Helsingissä vuonna 2018:

2,8

asunnotonta tuhatta
asukasta kohden

8,8 %

käytti alkoholia
humalahakuisesti

8,5 %

tunsi itsensä
yksinäiseksi

4,1 %

kuului pitkäaikaisesti perus-
toimeentulotukea saaneeseen
kotitalouteen

Lähde: Ara:n asunnottomuus selvitykset, Thl:n ATH- ja FinSote-tutkimus ja Kela.

Joka kymmenes helsinkiläinen elää ainakin ajoittain köyhydessä

Riittävä toimeentulo on yksi hyvinvoinnin edellytys. Joka kymmenes helsinkiläinen oli vuonna 2018 pelännyt ruuan loppuvan ennen kuin saa rahaa ostaakseen lisää ja viidenes kertoi joutuneensa tinkimään ruuasta, lääkkeitä tai lääkärinkäynneistä rahan puutteen vuoksi. Samana vuonna joka kymmenes helsinkiläinen joutui ainakin yhden kuukauden ajan turvautumaan perustoimeentulotukeen pystyäkseen turvaamaan itselleen tai perheelleen välttämättömän toimeentulon. Perustoimeentulotuen saajien joukossa korostuvat yksinasuvat (erityisesti miehet), lapset ja nuoret, yksinhuoltajaperheet, vieraskieliset ja työttömät.

Eryityisesti toimeentulotuen pitkäaikainen käyttö kertoo köyhyydestä. Vuonna 2017 lähes 32 000 helsinkiläistä (40 % tuensaajista ja 5 % asukkaista) sai perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti eli vuoden aikana vähintään 10 kuukauden ajan. Suhteellisesti yleisintä pitkäaikaisen tuen saaminen oli toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden joukossa, joista lähes 45 prosenttia sai tukea pitkäaikaisesti. Kaikista kaupungin lapsiperheistä pitkäaikaisen tuen varassa eli viisi prosenttia. Pitkäaikaisen perustoimeentulotuen varassa elävien osuus on kääntynyt laskuun vuoden 2016 jälkeen, ja käännettä selittää suurelta osin työllisyys tilanteen paraneminen.

Helsingiläisistä perustoimeentulotuen saajista lähes 30 prosenttia (yli 7 000 kotitaloutta marraskuussa 2018) on tulottomia eli heillä ei ollut lainkaan veronalaisia tuloja. Tulottomuus on yleistä erityisesti nuorilla. Tulottomuutta selittää ennen kaikkea työttömyysturvan odotusaika ja siihen liittyvät karenssit, mutta tulottomuuden taustalla on myös muita syitä kuten päihteiden käyttöä ja asunnottomuutta. Tulottomien osuus on Helsingissä hieman suurempi kuin koko maassa tai pääkaupunkiseudun muissa kunnissa.

Asunnottomia on Helsingissä yli 2 000

Yksi huono-osaisuuden äärimmäisistä ilmiöistä on asunnottomuus. Asunnottomuuden vähentämisen ja ennaltaehkäisyn eteen on Suomessa tehty aktiivisesti töitä ja asunnottomien lukumäärä onkin vähentynyt. Kaikista Suomen asunnottomista lähes 40 prosenttia asuu Helsingissä. Helsingissä oli vuonna 2018 noin 2 100 asunnotonta, joista lapsia 130. Asunnottomuus niin Helsingissä kuin koko maassa ilmenee valtaosalla asunnottomista eri pituisina jaksoina sukulaisten ja tuttavien luona. Asunnottomia, joilla on asumista olennaisesti vaikeuttava sosiaalinen tai terveydellinen ongelma (esimerkiksi velka-, päihde- tai mielenterveysongelma) ja joiden asunnottomuus on pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä, oli Helsingissä arviolta noin 500. Helsingissä asunnottomien lukumäärä on vuodesta 2017 vähentynyt 3 800 henkilöstä 2 100 henkilöön. Tätä selittää kuitenkin ennen kaikkea asunnottomuuden tilastoinnissa tapahtunut muutos.

Lähes joka kymmenes kokee yksinäisyyttä ja 13 prosenttia psyykkistä kuormittuneisuutta

Noin yhdeksän prosenttia 20 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä koki itsensä yksinäiseksi vuonna 2018. Osuus on hieman laskenut vuosista 2013–2015, jolloin yksinäiseksi koki itsensä lähes 11 prosenttia. Peruskouluikäisillä lapsilla yksinäisyyden kokeminen lisääntyy huomattavasti perusopetuksen yläluokille siirryttäessä: alaluokilla vain kolme prosenttia tunsi itsensä usein yksinäiseksi, mutta yläasteella osuus oli jo 11 prosenttia. Alaluokilla melkein kaikilla on vähintään yksi hyvä kaveri, mutta yläluokilla joka kymmenellä nuorella ei ole yhtään läheistä ystävää. Pojat ovat useammin ilman läheistä ystävää, mutta tytöt kokevat enemmän yksinäisyyttä. Tutkimusten mukaan yksinäisyyden tunteen voimistuessa elämänlaatu heikkenee ja myös terveydentila koetaan keskimääräistä heikommaksi. Yksinäisyyttä kokeville kertyy usein myös keskimääräistä enemmän terveyskäyttämiseen liittyviä riskitekijöitä, huonompia elintapoja ja masennusta. Lisäksi vaikutukset saattavat olla pysyviä.

Lähes 13 prosenttia 20 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä koki itsensä psyykkisesti kuormittuneeksi vuonna 2018. Osuus oli hieman suurempi kuin koko Suomessa keskimäärin. Sekä Helsingissä että koko Suomessa tilanne on kuitenkin vähän parantunut vuosien 2013–2015 tilanteeseen nähden. Lasten kohdalla vastaavaa kuormittuneisuutta eli väsymystä, koulu-uupumusta ja päänsärkyä kokevat tytöt poikia enemmän. Tytöt kokevat poikia selvästi enemmän myös ahdistuneisuusoireita. Ahdistuneisuuden kokemukset ovat nuorilla lisääntyneet jonkin verran vuoteen 2013 verrattuna.

Helsinkiläisten terveydentila koko maata parempi – myös kuolleisuusero hieman pienentynyt

Hyvä terveys on olennainen osa hyvinvointia. Helsinkiläisten terveydentila on monen mittarin mukaan koko maan keskiarvoa parempi. Rekisteritietoon perustuva, kolmesta eri indikaattorista muodostettu sairastavuusindeksi on Helsingissä muuta maata pienempi. Samaa tulosta tukee asukkaiden arvio omasta terveydentilastaan: 20 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä 30 prosenttia kokee terveydentilansa keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi, kun koko maassa vastaava osuus on 3 prosenttiyksikköä suurempi.

Kuva muuttuu kuitenkin hieman, jos tarkastellaan terveydentilan sijaan kuolleisuutta. Vastasyntyneen elinajanodote Helsingissä oli vuonna 2018 miehillä 78,7 ja naisilla 84,1 vuotta. Helsinkiläisten elinajanodote on kasvanut, mutta se on edelleen hieman koko maata alempi. Tuoreimpien tietojen mukaan ero koko maan tasoon on kuitenkin sekä miehillä

että naisilla enää 0,2 vuotta. Suurimmillaan ero oli miehillä 1990-luvun alkupuolella lähes puolitoista vuotta ja naisilla hieman aiemmin vajaan vuoden.

Tämä ero terveydentilan ja kuolleisuuden välillä johtuu toisaalta terveyden mittaamisen haasteellisuudesta, toisaalta siitä, että helsinkiläisten väliset sosioekonomiset ja -demografiset erot sairastavuudessa ja kuolleisuudessa ovat muuta maata suuremmat. Korkeampi kuolleisuus Helsingissä ei nimittäin koske kaikkia väestöryhmiä. Korkeasti koulutetuilla ja ylemmillä toimihenkilöillä kuolleisuudessa ei pääsääntöisesti ole eroa Helsingin ja muun maan välillä. Sen sijaan vähemmän koulutettujen ja työntekijäasemassa olevien kuolleisuus on etenkin työikäisillä huomattavasti suurempi Helsingissä kuin vastaavilla ryhmillä muualla maassa. Erityisen suurta on korkeintaan perusasteen koulutuksen saaneiden helsinkiläisten kuolleisuus alkoholisairauksiin ja keuhkosyöpään. Myös kuolleisuuden alueelliset erot kaupungin sisällä ovat suuria.

Kuolleisuudenkin osalta kehitys on kuitenkin ollut myönteistä. Ajanjaksojen 2004–2007 ja 2014–2017 välillä helsinkiläismiesten elinajanodote kasvoi peräti kolme vuotta ja naistenkin 1,5 vuotta (Kuvio 2.1.). Kaikkein eniten on pienentynyt kuolleisuus sydän- ja verisuonitauteihin, mutta myös tapaturmat ja väkivalta sekä alkoholikuolemansyyt ovat entistä harvemman kuolemantapauksen taustalla. Vielä ei ole saatavilla tietoja vuoden 2018 kuolemansyistä, eikä siis tiedetä, miten alkoholikuolleisuus on muuttunut alkoholilain kokonaisuudistuksen myötä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ennakkotietojen mukaan alkoholikulutuksen pitkään jatkunut väheneminen kuitenkin katkesi viime vuonna, ja kulutus oli hieman edellisvuotta suurempaa.

Alkoholinkäyttö on aiemmin ollut Helsingissä huomattavasti tavanomaisempaa kuin koko Suomessa keskimäärin, mikä on myös heijastunut suurempaan alkoholikuolleisuuteen. Tuoreimpien väestötietojen mukaan tilanne näyttäisi kuitenkin olevan muuttumassa, ja sekä alkoholin ongelmakäyttö että humalahakuinen juominen ovat vähentyneet Helsingissä selvästi. Työikäisten kohdalla eroja alkoholinkäytössä ei itse asiassa enää ole, mutta iäkkäämmät helsinkiläiset käyttävät alkoholia enemmän kuin vastaavan ikäiset muualla maassa. Nuorilla raittiiden osuus on Helsingissä koko maan trendin mukaisesti lisääntynyt. Vuonna 2017 64 prosenttia 8.- ja 9.-luokkalaisista oli raittiita, toisen asteen opiskelijoista vajaa kolmannes. Humalahakuinen juominen on nuorten keskuudessa yhtä yleistä Helsingissä kuin koko maassa lukuun ottamatta lukiolaisia, jotka juovat humalahakuisesti useammin kuin koko maan lukiolaiset.

Sosioekonomisten terveyserojen näkökulmasta positiivista on se, että vaikka alemmassa sosioekonomisessa asemassa olevien helsinkiläisten alkoholin ongelmakäyttö on muita ryhmiä yleisempää, niin esimerkiksi humalahakuinen juominen on vähentynyt tässä ryhmässä nopeammin ja suhteellinen ero väestöryhmien välillä on pienentynyt. Jos tämä kehitys jatkuu, hyvin vakailta näyttävät sosioekonomiset erot sairastavuudessa ja kuolleisuudessa saattavat hieman kaventua tulevaisuudessa.

Miehillä myös keuhkosityöpäkuolleisuus on vähentynyt, mikä johtuu miesten tupakoinnin vähentymisestä jo pitkän aikaa. Naisten keuhkosityöpäkuolleisuus sen sijaan on vielä kasvanut, mikä johtuu naisten tupakoinnin yleistymisestä myöhempään. Päivittäistupakointi on Helsingissä keskimäärin koko maata vähäisempää ja tupakoivien osuus väestöstä on edelleen vähentynyt viime vuosina. Vuonna 2018 noin 10 prosenttia helsinkiläisistä tupakoi. Sosioekonomiset erot ovat kuitenkin tupakoinnissa hyvin suuret, sillä erityisesti korkeasti koulutetut tupakoivat enää harvoin (vuonna 2018 osuus jäi alle 6 prosenttiin).

Kuvio 2.2. Eri kuolemansyiden vaikutus elinajanodotteen muutokseen viisivuotisajanjaksojen 2004–2007 ja 2014–2017 välillä, kuolemansyyn osuus (%) koko elinajanodotteesta

Lähde: Tilastokeskus.

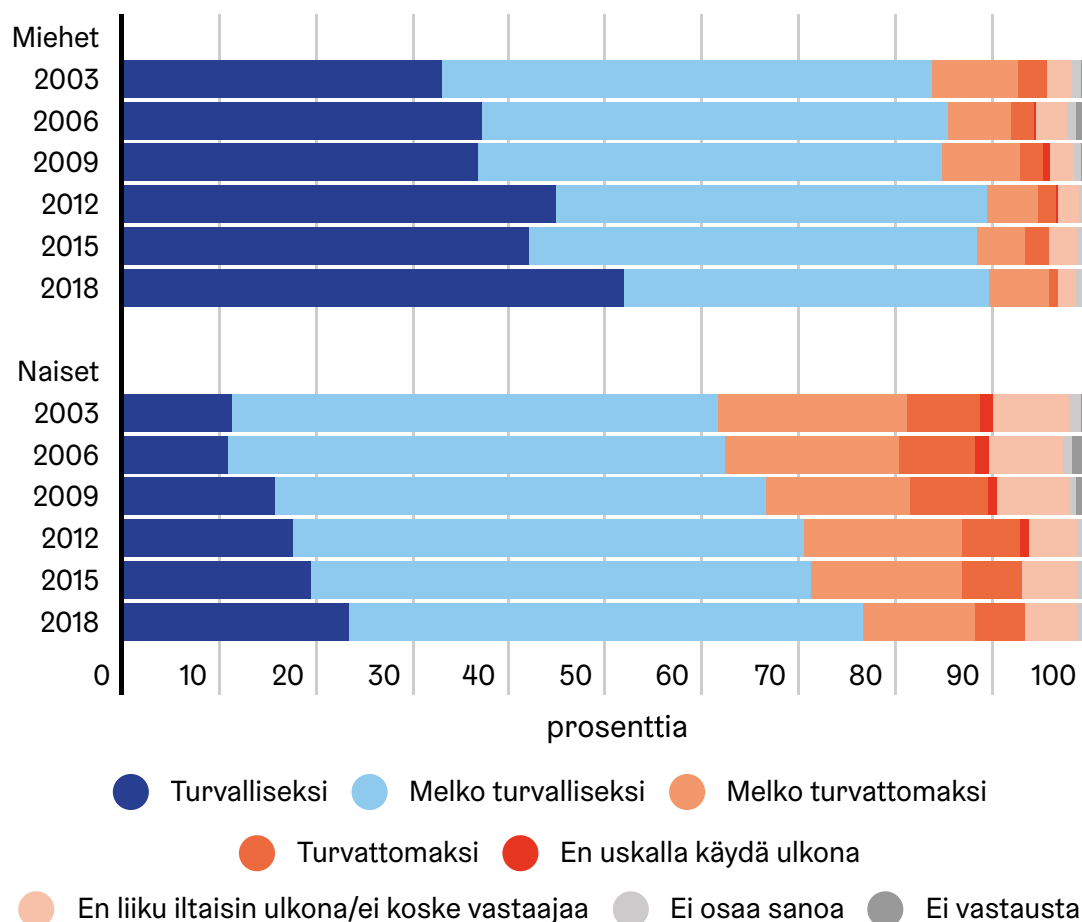
Kuva: Helsinki Marketing/Julius Konttinen

2.2. Koettu turvallisuus

- Vuoden 2018 turvallisuustutkimuksen mukaan helsinkiläiset kokevat oman asuinalueensa, kaupungin keskustan ja liikennevälineet turvallisimmiksi kuin koskaan. Muutos on ollut myönteinen sekä naisten että miesten kohdalla, joskin turvattomuuskemukset ovat edelleen naisten kohdalla selvästi yleisempiä (Kuvio 2.3).
- Myös monet muut mittarit viittaavat Helsingin positiiviseen turvallisuuskehitykseen: esimerkiksi väkivaltaa nähdään omalla asuinalueella vähemmän kuin vielä vuosittuhannen alussa ja asuinaluetta koskevat turvallisuushuolet ovat vähentyneet.

Turvallisuustilanne parempi kuin koskaan ennen

Kuvio 2.3. Koettu turvallisuus omalla asuinalueella myöhään viikonloppuiltaisin sukupuolen mukaan (%) 2003, 2006, 2009, 2012, 2015 ja 2018, 15–74-vuotiaat suomen- ja ruotsinkieliset

Lähde: Helsingin turvallisuustutkimus 2018.

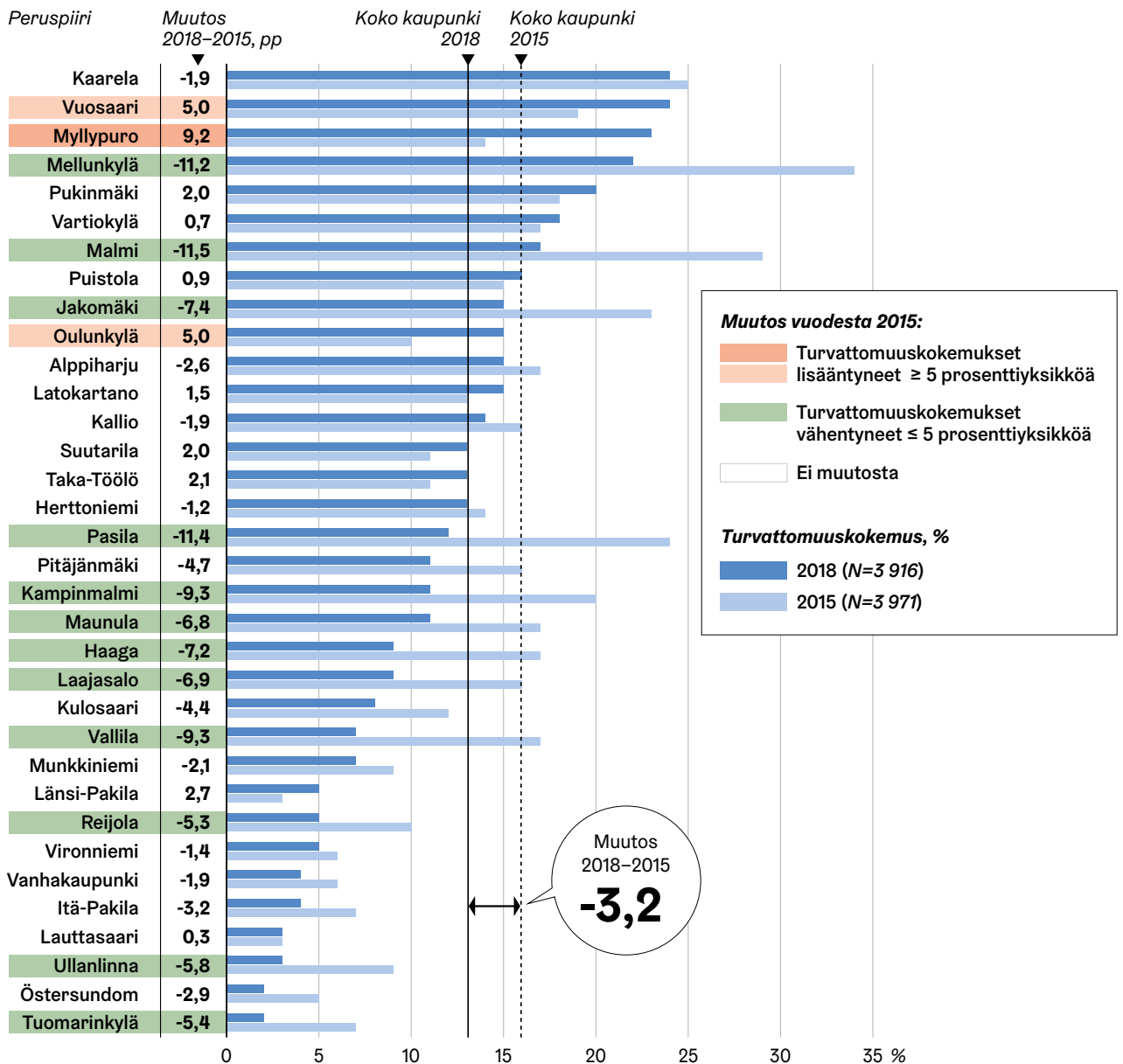
Noin joka kahdeksas (13 prosenttia) helsinkiläinen kuitenkin kokee oman asuinalueensa turvattomaksi viikonloppuiltaisin. Alueiden väliset erot turvattomuutta kokevien osuudessa ovat vuosien 2015 ja 2018 välisenä aikana supistuneet. Vuonna 2015 alueiden välinen hajonta turvattomuutta kokeneiden osuudessa oli 31 prosenttiyksikköä, vuonna 2018 enää 22 prosenttiyksikköä (Kuvio 2.4).

Alueiden keskinäinen järjestys on kuitenkin pysynyt lähes samana. Kymmenen turvallisimmaksi koetun peruspiirin joukossa ovat vuosina 2015 ja 2018 samat yhdeksän peruspiiriä. Samoin turvattomimmiksi koettujen kymmenen alueen joukossa on molempina tutkimuskertoina kahdeksan samaa peruspiiriä.

Turvattomuutta kokevien osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan 20 peruspiirissä 34:stä (59 %), eli näillä alueilla muutokset ovat olleet suuntaan taikka toiseen pienemmät kuin viisi prosenttiyksikköä. Kahdellatoista alueella (35 %) kehitys on ollut myönteistä. Eniten turvattomuuskokemukset ovat vähentyneet niillä alueilla, joissa tilanne oli vuonna 2015 poikkeuksellisen huono.

Vain kolmella alueella turvattomuutta kokevien osuudet ovat lisääntyneet vertailuvuosien 2015 ja 2018 välillä ja niistäkin vain yhdessä reilusti. Nämä ovat Myllypuro (lisäystä 9 prosenttiyksikköä), Vuosaari (5 %) ja Oulunkylä (5 %). Jos kriteerinä pidetään suurempaa kuin ± 5 prosenttiyksikön muutosta, jäljelle jää vain Myllypuron ”negatiivinen” kehitys tai pikemminkin peruspiirin paluu vuoden 2009 tilanteeseen.

Kuvio 2.4. Turvattomuuskokemukset omalla asuinalueella myöhään perjantai- ja lauantai-iltaisin peruspiireittäin vuosina 2018 ja 2015, kaikki 15–74-vuotiaat vastaajat (melko turvaton, turvaton)

Lähde: Helsingin turvallisuustutkimus 2018.

Turvattomaksi koetuilla alueilla enemmän huolta lähiympäristöstä

Omaan asuinalueeseen liittyvät turvallisuushuolet ovat viimeisten tutkimuskertojen välillä (2015–2018) vähentyneet. Eniten helsinkiläisiä huolestuttaa ihmisten syrjäytyminen (39 prosenttia huolestuttaa melko paljon ja erittäin paljon), paikkojen rikkominen ja töhryt (37 prosenttia) sekä viheralueiden väheneminen (36 prosenttia). Kysytyjä asuinympäristöön liittyviä huolenaiheita oli yhteensä 15.

Asukkaiden huolenaiheissa on eroja Helsingin alueiden välillä. Alueilla, joissa turvattomuuskokemukset ovat yleisempiä, ollaan huolestuneita etenkin ihmisten häiriökäyttäytymisestä, katuväkivallasta, rikollisuudesta, huumeiden käytöstä ja huumekaupasta sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmien välisistä ristiriidoista. Liikennekäyttäytymiseen ja viheralueiden vähenemiseen liittyvät huolet ovat yleisiä kaiken tyyppisillä alueilla, eikä niitä koskeva huolestuneisuus ole samassa määrin yhteydessä asuinalueen koettuun turvallisuuteen.

Kuva: Helsinki Marketing / Jenna Pietikäinen

3. Alueellinen eriytyminen

- Segregaatio Helsingissä ei ole yleisesti ottaen jyrkkää, mutta joitain huolestuttavia merkkejä on havaittavissa.
- Helsingin sosioekonomisesti heikoimmat alueet ovat eri mittareilla hieman etäännyneet kaupungin keskiarvosta.
- Joillakin alueilla ulkomaalaistaustaisen väestön kasvu on ollut huomattavan nopeaa verrattuna kaupungin keskiarvoon. Eri maista kotoisin olevien välillä on eriytymisen asteessa suuria eroja.

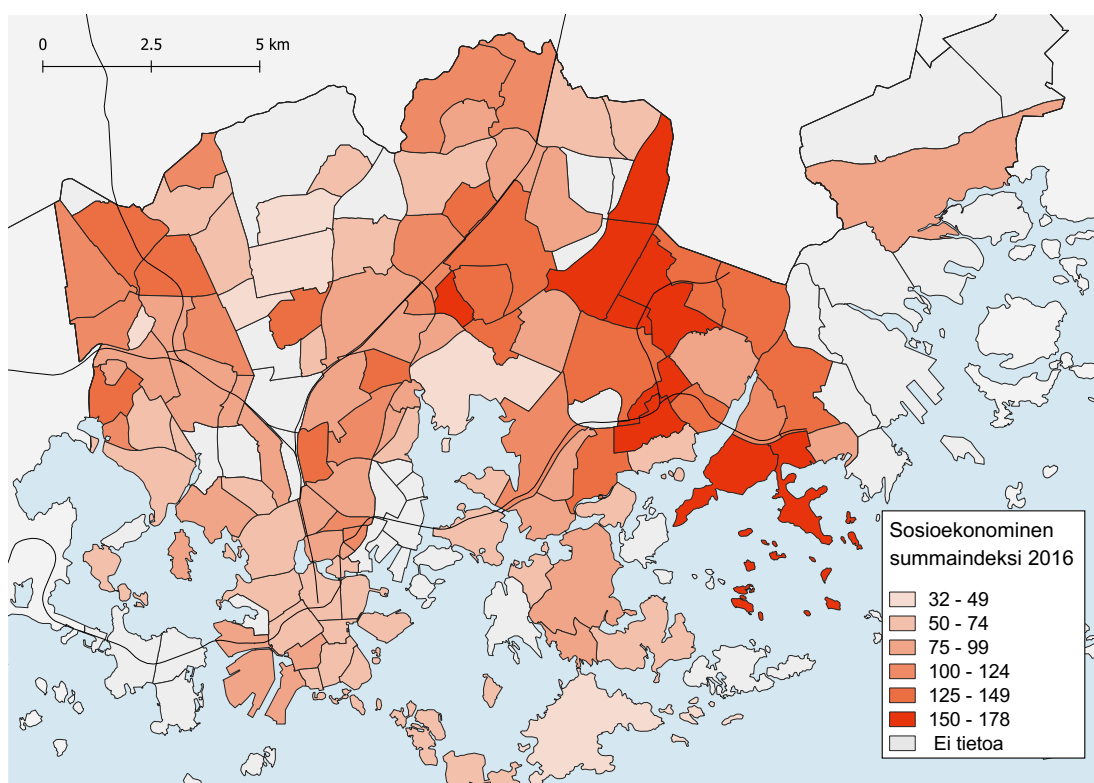
Alueellisella eriytymisellä eli asumisen segregaatiolla tarkoitetaan kaupungin asuinalueiden väestörakenteen eriytymistä. Eriytyminen voi olla demografista, sosioekonomista tai etnistä. Nämä ilmiöt esiintyvät usein myös päällekkäin, jos esimerkiksi pienituloiset maahanmuuttajaperheet keskittyvät omille asuinalueilleen.

Helsingin kaupunki pyrkii olemaan segregaation ehkäisyn eurooppalainen malliesimerkki ja on tässä tavoitteessa kohtalaisen hyvin onnistunutkin. Helsinkiä on pidetty kansainvälisesti vertaillen suhteellisen lievän segregaation kaupunkina, mutta myös Helsingissä on merkkejä huolestuttavista kehityspiirteistä. Vaikka mikään kaupunginosa ei ole heikentynyt absoluuttisesti, hyväosaisimmilla alueilla hyvinvointikehitys on ollut muita alueita nopeampaa, ja tämä on kasvattanut eroja. Samanaikaisesti huono-osaisuus on muuttunut aiempaa monikerroksisemmaksi eli esimerkiksi pienituloisuus, työttömyys ja alhainen koulutustaso kasautuvat aiempaa selkeämmin samoille alueille.

Sosioekonominen eriytyminen

Kuvio 3.1 havainnollistaa Helsingin osa-alueiden välisiä eroja kolmesta keskeisestä sosioekonomisesta muuttujasta lasketun summaindeksin avulla: pienituloisten (eli alimpaan tuloviidennekseen kuuluvien) asuntokuntien osuus, työttömyysprosentti sekä vähän koulutettujen osuus työvoimasta. Sekä nämä kolme muuttujaa että niistä koottu summaindeksi on suhteutettu kaupungin keskiarvoon siten, että arvo 100 edustaa keskiarvoa. Jos indeksin arvo ylittää sadan, alue on sosioekonomisesti kaupungin keskitasoa heikompi, ja vastaavasti alle sadan jäävillä alueilla, sosioekonominen rakenne on kaupungin keskitasoa parempi.

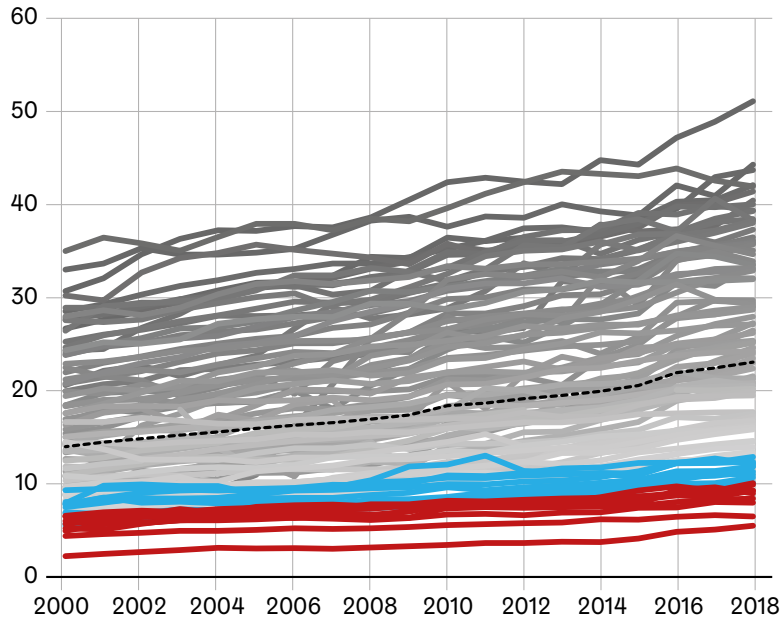
Kuvio 3.1. Alueelliset erot sosioekonomisessa rakenteessa Helsingin osa-alueilla vuonna 2016

Karttataustatarkastelu osoittaa, että sosioekonomisesti heikoimmat alueet sijaitsevat pääosin itäisessä ja koillisessa Helsingissä. Heikoimmat alueet ovat jonkin verran etäänntyneet kaupungin keskiarvosta vuosien 2010–2016 aikana eli ne ovat jääneet hieman kehityksen tahdista jälkeen. Erityisen selvästi tämä näkyy, jos ajallista muutosta tarkastellaan vuodesta 2000 asti. Sosioekonomisesti heikoimpien alueiden ryhmässä on kuitenkin tapahtunut jonkin verran muutosta. Osalla alueista indeksin arvo ei ole juurikaan muuttunut, osalla kehitys on puolestaan jäänyt selvästi kaupungin keskitasosta jälkeen. Muutamilla alueilla, kuten esimerkiksi Myllypurossa, sosioekonominen rakenne on puolestaan kohentunut runsaan lisärakentamisen seurauksena.

Alueellisten erojen lievä kasvu näkyy myös yksittäisten indikaattorien kohdalla. Kuvio 3.2 osoittaa alueellisten erojen kehitystä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuuksissa vuosina 2000–2018. Jakauman hajonta on jonkin verran tällä aikavälillä kasvanut. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus yli 25-vuotiaista ylittää useilla alueilla 35 prosenttia, kun taas toisilla se jää vain 5–10 prosenttiin.

Kuvio 3.2. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus (%) yli 25-vuotiaista osa-alueittain 2000–2018. Kukin viiva kuvaa yhtä osa-alueetta. Helsingin keskiarvo on merkitty katkoviivalla

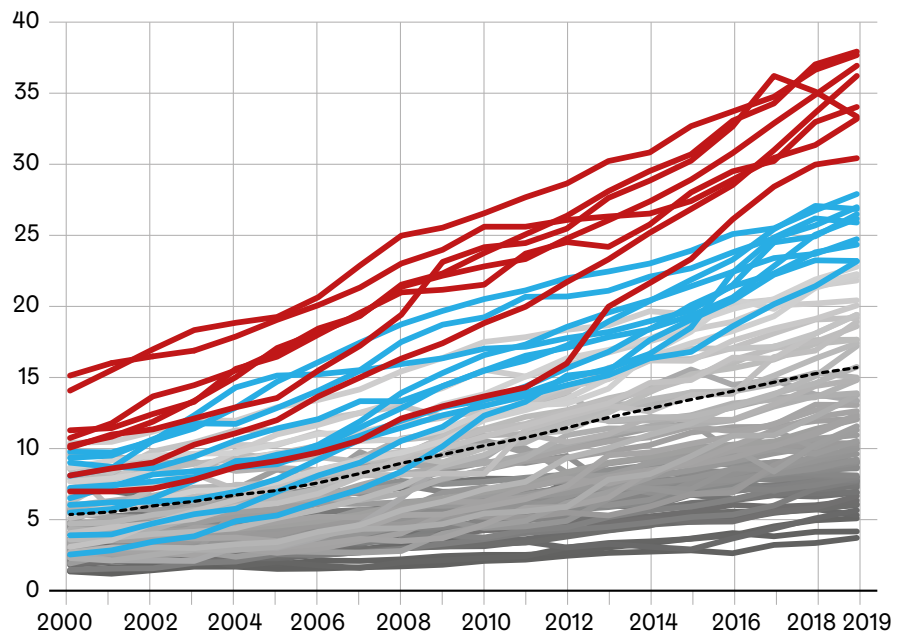

Etninen eriytyminen

Myös etninen segregatio on Helsingissä kansainvälisesti vertaillen suhteellisen lievää, esimerkiksi Tukholmaan tai Kööpenhaminaan verrattuna. Eriytymisen jyrkkenemistä on kuitenkin viimeisen 10 vuoden aikana havaittavissa. Maahanmuuttajien ja heidän Suomessa syntyneiden lastensa osuus Helsingin väestöstä on kasvanut huomattavasti 2000-luvulla (ks. luku Väestö) ja samalla yksittäisillä osa-alueilla on tapahtunut suuriakin muutoksia väestörakenteessa.

Kuvio 3.3 havainnollistaa vieraskielisten osuudessa tapahtunutta muutosta Helsingin osa-alueilla. Helsingin keskiarvo on merkitty kuvioon katkoviivalla. Vieraskielisillä tarkoitetaan henkilöitä, joiden rekisteröity äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Vieraskielisten osuus oli kymmenen vuotta sitten korkeimman osuuden alueilla noin 20–25 prosenttia, kun vuoteen 2019 se oli kohonnut 34–38 prosenttiin. Pienimmän osuuden alueilla osuus jäi vuonna 2019 viiden prosentin tuntumaan eikä se ole juuri kasvanut 10–15 vuoden takaisesta. Kuvioista erottuu kahdeksan alueen ryhmä (punaiset viivat), jossa vieraskielisten osuus on selvästi muita alueita suurempi ja pääsääntöisesti myös kasvanut suhteellisen nopeasti. Alueiden välinen hajonta on siis selvästi kasvanut.

Kuvio 3.3. Vieraskielisten osuus (%) Helsingin osa-alueilla 2000–2019. Kukin viiva kuvaa yhtä osa-aluetta. Helsingin keskiarvo on merkitty katkoviivalla

Lasten kohdalla alueiden väliset erot ovat vielä suurempia: joillakin alueilla vieraskielisten lasten osuus yltää jo yli 50 prosentin, kun taas joillakin toisilla se jää muutaman prosentin tasolle. Etenkin alle kouluikäisten lasten etninen eriytyminen on ollut kasvussa. On kuitenkin huomattava, että suuri osa vieraskielisistä lapsista puhuu myös suomea tai ruotsia toisena kielenään.

Etnisen eriytymisen voimakkuudessa on suuria eroja eri maahanmuuttajaryhmien välillä. Voimakkaimmin kantaväestöstä ovat eriytyneet esimerkiksi somalialaiset, nepalilaiset, bangladeshilaiset, afganistanilaiset ja kosovolaiset. Vähäisempää eriytyminen on puolestaan kantaväestön ja esimerkiksi EU-maista tulleiden sekä venäläisten, kiinalaisten ja thaimaalaisten välillä. Eriytymisen voimakkuudessa havaittaviin eroihin vaikuttavat monet syyt, muun muassa tulotaso ja asema työmarkkinoilla. Monilla ulkomaalaistaisilla on myös suomalainen puoliso, kun taas joissain ryhmissä avioidutaan pääsääntöisesti omaan etniseen ryhmään kuuluvien kanssa.

Helsingin ja naapurikaupunkien välillä ei ole kovin suurta eroa maahanmuuttajaväestön osuudessa. Vantaalla vieraskielisiä oli vuoden 2019 alussa eniten (19 %), Espoossa 17 % ja Helsingissä 16 %. Maahanmuuttajien taustamaan mukaan tarkasteltuna kolmen kaupungin välillä on pienehköjä profiilleroja, mutta venäläis- ja virolaistaukset muodostavat kaikissa kaupungeissa kaksi suurinta ryhmää.

Alueellisen eriytymisen vaikutukset

Alueelliset erot väestön sosioekonomisessa rakenteessa heijastuvat sairastavuudessa ja koetussa hyvinvoinnissa havaittaviin eroihin (hyvinvointieroista ks. luvusta Hyvinvointi ja terveys). Tämä näkyy alueellisesti eriytyneinä palvelutarpeina. Myös koulujen ja päiväkotien oppilas- ja lapsirakenteissa on huomattavia alueellisia eroja. Lisäksi alueelliset erot heijastuvat koettuun turvallisuuteen (ks. luku Turvallisuus). Eriytymiskehityksellä on tutkimusten mukaan vaikutuksia myös muuttovalintoihin sekä asuntojen hintojen ja koulujen oppimistulosten eriytymiseen. Kaupungin sisäinen muuttoliike voi voimistaa eriytymiskehitystä, mikäli asunnonvaihtajat alkavat tehdä valintojaan korostetusti alueiden ominaisuuksien perusteella, toisia alueita suosien ja toisia karttaen.

Kuva: Helsinki Marketing / Antti Pulkkinen

4. Talous ja työmarkkinat

4.1. Yleinen talouskehitys ja yritystoiminta

- Talouskasvu on Suomessa ja Helsingin seudulla yhä vahvaa, mutta ennusteiden mukaan kasvu hidastuu lähivuosina. Sekä kuluttajien luottamus että yritysten suhdannenäkymät ovat jo pitempään olleet laskusuuntaiset.
- Yritysten määrä ja henkilöstö ovat kasvaneet Helsingissä voimakkaasti viime vuosina. Yritysten määrä kasvoi nopeimmin rahoituspalveluiden toimialalla.
- Henkilöstömäärältään suurin ja eniten kasvanut toimiala oli hallinto- ja tukipalveluala. Kaupan ala on yhä suuri, mutta sen henkilöstömäärä on viime vuosina vähentynyt huomattavasti.

Talouskasvu vielä vahvaa mutta odotukset heikentyneet

Suomen ja Helsingin seudun talous. Suomen talous on reagoinut odotettua nopeammin euroalueen heikentyneisiin näkymiin sekä lisääntyneeseen epävarmuuteen kansainvälisessä taloudessa. Vaimenemisestaan huolimatta Suomen talous kasvoi viime vuonna 2,3 %, eli nopeammin kuin euroalueella keskimäärin. Suomen Pankin viimeisimmän ennusteen mukaan Suomen talouden kasvu jatkuu mutta hidastuu. BKT kasvaa 1,9 prosenttia vuonna 2019, ja 1,7 prosenttia vuonna 2020.

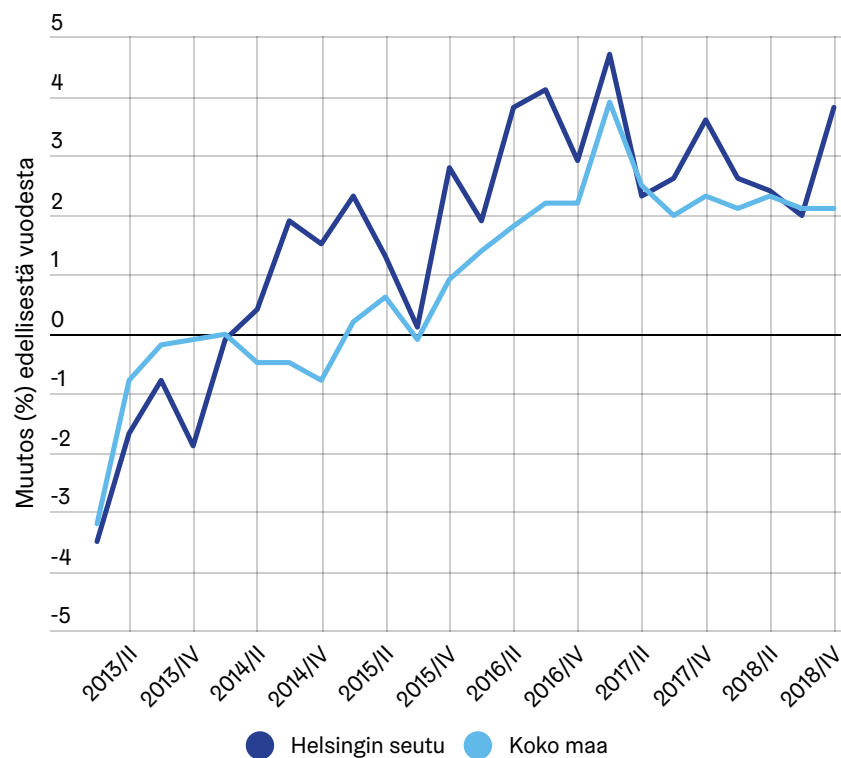
Suomen Pankki tunnistaa useita talouskasvun hiipumisen merkkejä. Maailmankaupan ja euroalueen kasvun hidastuminen tulee heijastumaan enenevässä määrin Suomen

vientikehitykseen, ja Suomen viennin kasvu onkin jo hidastunut. Asuinrakentaminen on yhä korkealla tasolla, mutta senkin noususuhdanne alkaa kääntyä laskusuhdanteeksi. Myös kone- ja laiteinvestointien kasvu, sekä teollisuustuotannon kasvu on hidastunut.

Yksityisen kulutuksen kasvu on Suomessa hidastunut jopa ennakoitua nopeammin. Kuluttajien ostovoima on parantunut suotuisan työllisyyskehityksen myötä, mutta monilla toimialoilla työllisyyden kasvu on jo varsin vaatimatonta. Osittain työllisyyskasvun hidastumiseen on voinut jo vaikuttaa heikentynyt työvoiman saatavuus joillakin aloilla, sekä yleisen talouskasvun hidastuminen.

Helsingin seudun tuotanto on kuitenkin viime vuosina kasvanut vahvemmin kuin Suomen tuotanto keskimäärin, ja kasvu on yhä vahvaa (kuvio 4.1).¹ Vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä tuotanto oli 4 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin. Myös seudun yrityksillä menee hyvin. Viime vuoden lopussa liikevaihto kasvoi vahvasti sekä teollisuudessa että rakentamisessa. Suhdannekehitys jatkui loppuvuodesta positiivisena myös useilla seudun palvelualoilla, kun liikevaihto kasvoi selvästi liike-elämän palveluissa, informaatio- ja viestintäalalla, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, kaupan alalla sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa.

Kuvio 4.1 Kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja, Helsingin seutu ja koko maa 2013–2018

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunkitutkimus TA

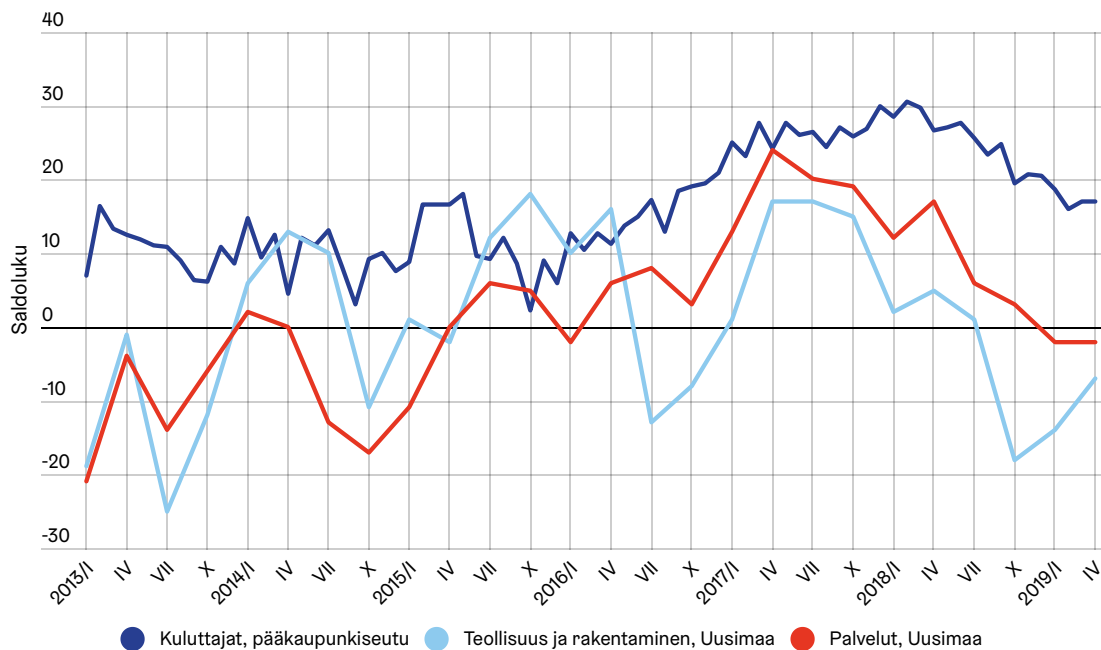
Vaikka varsinaiset talouden kasvuluvut ovat vielä hyviä, sekä kuluttajien että yritysten odotukset talouden kehityksestä ovat jo jonkin aikaa olleet laskusuuntaisia (kuvio 4.2).² Uudellamaalla teollisuus- ja rakennusyritysten sekä palveluyritysten suhdanneodotukset ovat heikentyneet jo vuoden 2017 loppupuoliskolta alkaen, ja painuneet palvelualallakin

¹ Tuotantoa ja yritysten liikevaihtoa koskevat tiedot ovat Kaupunkitutkimus TA:n toimittamasta ja Helsingin seudun kaupunkikamarin julkaisemasta Helsingin seudun toimialakatsauksesta (1/19).

² Kuluttajien luottamusta koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen kuluttajabarometrasta. Yritysten suhdannenäkymiä koskevat tiedot ovat Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrasta.

negatiivisiksi. Pääkaupunkiseudun kuluttajien luottamus talouteen on yhä vahvaa, mutta sekkin on laskenut selvästi vuoden 2018 alun huippulukemista. Kuluttajien ja yritysten odotukset ovat koko Suomessa hivenen pääkaupunkiseutua ja Uuttamaata vaimeammat.

Kuvio 4.2. Kuluttajien luottamus pääkaupunkiseudulla ja yritysten suhdanneodotukset Uudellamaalla 2013–2019

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri; Elinkeinoelämän keskusliitto, suhdannebarometri.

Helsingin toimitila- ja liikekiinteistömarkkinat. Viimeiset viisi vuotta ovat olleet vilkkaita Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoilla. Pääkaupunkiseudulla tehtiin vuonna 2018 61 prosenttia koko Suomen kiinteistökaupoista. Taustalla ovat muun muassa hyvä talouskehitys ja verrokkimaita hieman houkuttelevammat nettotuottotasot.³ Helsingin keskustan toimitilakiinteistöjen toimisto- ja liikekiinteistöjen nettotuottotasot ovat olleet laskussa lähes yhtäjaksoisesti jo vuodesta 2009, mutta nousivat hienoisesti kevään 2018 RAKLI-KTI Toimitilabarometrikyselyssä. Helsingin hyvälaatuisten toimistotilojen nettotuottovaatimukset olivat syksyllä 2018 samalla tasolla esim. Lontoon, Madridin, Milanon ja pohjoismaisten pääkaupunkien kanssa.

Vahva taloustilanne on viimeisen kahden vuoden aikana piristänyt myös toimitilavuokramarkkinoita. Etenkin toimistotilojen kysyntä on kasvanut, mikä näkyy pääkaupunkiseudun parhaiden alueiden ja tilojen vuokratasojen nousuna sekä käyttöasteiden paranemisena. Helsingin neliövuokrat ovat eurooppalaisessa vertailussa keskitasoa, yhtä korkeat kuin Berliinissä tai Madridissa. Myös liiketilavuokramarkkinoilla kehitys on toistaiseksi valtaosin positiivista. Tyhjen toimistotilojen määrä pysyttelee piristyneestä tilakysynnästä huolimatta pääkaupunkiseudulla edelleen korkeana, koska uudisrakentaminen on ollut vilkasta ja tiloja käytetään tehokkaammin. Helsingissä ja etenkin keskusta-alueella tyhjää tilaa on pääkaupunkiseudun keskimääräistä tasoa vähemmän, mutta kaupungin toimistotilojen vajaakäyttöaste on silti Euroopan korkeimpien joukossa.

³ Nettotuottovaatimuksella tarkoitetaan kiinteistön hintaan suhteutettua, markkinavuokrien nettotuottoon perustuvaa tuottovaatimusta, jolla sijoitukseen oltaisiin halukkaita. Se kertoo muun muassa markkinoiden oletetusta riskitasosta.

Yritysten määrä ja henkilöstö kasvaneet voimakkaasti

Helsingin yritysmäärä kasvoi vuosina 2013–2017 6,8 prosenttia.⁴ Samaan aikaan koko maan yritysmäärä kasvoi 2,3 prosenttia. Suomen kuudesta isoimmasta kaupungista yritysmäärä kasvoi nopeammin vain Oulussa, 7,6 prosenttia.⁵ Määrällisesti eniten yrityksiä vuonna 2017 oli ammatillisen, tieteellisen ja teknillisen toiminnan alalla, kaupan alalla sekä kiinteistöalalla. Vuosina 2013–2017 yritysten määrä kasvoi nopeimmin rahoituspalveluiden, kiinteistöalan toiminnan sekä liikuntapalveluiden toimialoilla. Vuonna 2018 uusia yrityksiä on perustettu Helsinkiin aikaisempia vuosia enemmän, joten yrityskanta kasvaneet sekä määrällisesti että suhteessa väkilukuun.

Yritysten henkilöstömäärä kasvoi Helsingissä vuosina 2013–2017 yhteensä 6,0 prosenttia, pääkaupunkiseudulla 2,9 prosenttia ja koko maassa 1,6 prosenttia.⁶ Henkilöstömäärältään suurimmaksi on noussut hallinto- ja tukipalveluala, johon sisältyy ennen kaikkea vuokratyövoimaa tarjoavat työllistämistoiminnan yritykset sekä turvallisuuspalveluita tarjoavat yritykset. Kauppa on edelleen toiseksi suurin ala henkilöstömäärältään, mutta määrä on laskenut joka vuosi (kuvio 4.3). Maltillista kasvua edustavat seuraavaksi suurimmat toimialat informaatio ja viestintä sekä ammatillinen, tekninen ja tieteellinen toiminta.

Voimakas rakentaminen on lisännyt helsinkiläisten rakennusyritysten henkilöstöä, mutta kehitys vaikuttaa myös vaikkapa vuokratyöyritysten, kiinteistö- ja maisemanhoidon, teknisen konsultoinnin, liikenteen sekä energia- ja vesihuollon toimialojen selvään yritystoiminnan kasvuun. Samalla on huomattava, että joidenkin toimialojen henkilöstömuutoksiin vaikuttaa työllistämistoiminnan yritysten henkilöstömäärän yli 50 prosentin kasvu. Yritykset lisäävät toimintansa joustavuutta käyttämällä vuokratyövoimaa.

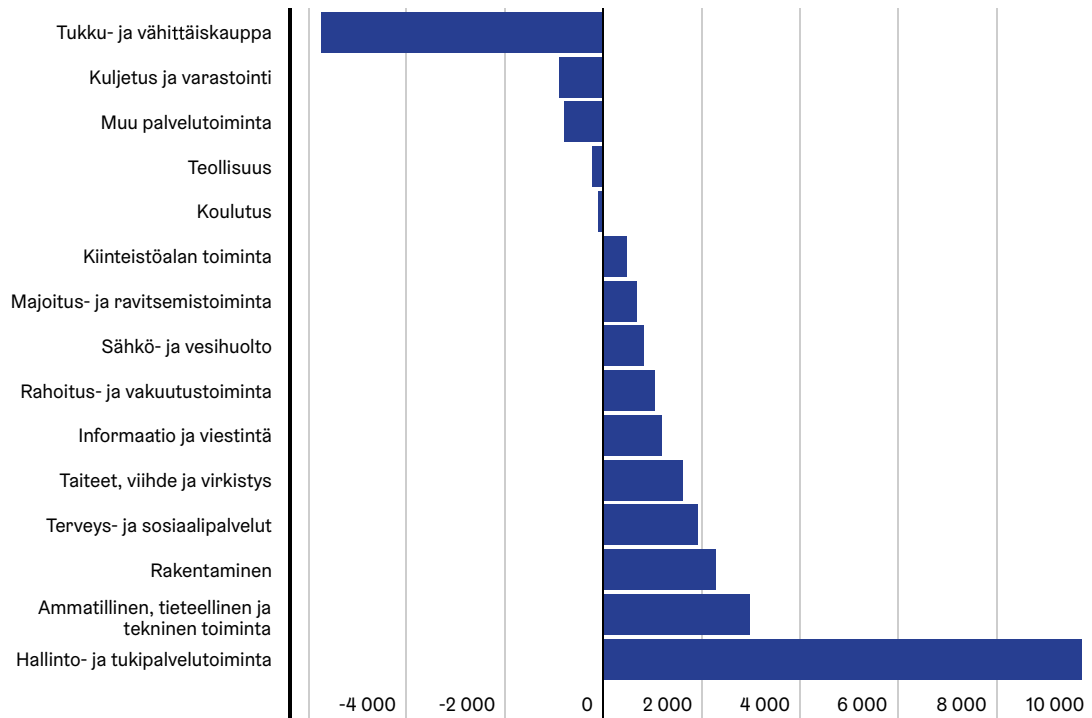
Liikevaihdon arvo ei kasvanut helsinkiläisy yrityksissä vuosina 2013–2017 yhtä nopeasti kuin yritysten määrä ja henkilöstömäärä. Kasvua oli 4,2 prosenttia, mikä on yhtä suuri kuin koko maan yritysten liikevaihdon kehitys. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisissa isoissa kaupungeissa liikevaihdon arvon kehitys oli huomattavasti pääkaupunkiseutua vahvempaa: Turussa kasvua oli 21, Tampereella 11,8 ja Oulussa 8,4 prosenttia. Helsingin yrityksistä liikevaihdon kasvu oli suurinta teollisuuden, kiinteistöalan sekä rakentamisen aloilla. Liikevaihdon arvo pieneni vuosina 2013–2017 ainoastaan kaupan sekä kuljetuksen ja varastoinnin toimialoilla.

4 Yrityksiä koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen yritysrekisteristä. Se sisältää kaikki Verohallinnosta saatavat y-tunnukselliset yritykset, yksityiset elinkeinonharjoittajat, julkisyhteisöt ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Yritysrekisterin tietolähteitä ovat useat eri hallinnolliset aineistot sekä omat tiedustelut suoraan yrityksille.

5 Muista pohjoismaisista pääkaupungeista Osllossa kasvu oli samana ajankohtana 13,2 % ja Tukholmassa 7,8 %.

6 Henkilöstön lukumäärä käsittää palkansaajat sekä yrittäjät. Palkattu henkilöstö on muunnettu kokovuosityöllisiksi siten, että esimerkiksi puolipäiväinen työntekijä vastaa puolta henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovuosityöllistä.

Kuvio 4.3. Yritysten henkilöstömäärän muutos päätoimialoittain Helsingissä 2013–2017

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri.

4.2. Työpaikat, työllisyys ja työttömyys

- Helsingin työpaikkojen toimialarakenne on palveluvaltainen.
- Työpaikkamäärä on kasvanut nopeimmin ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan alalla.
- Työllisyyden kasvu on Helsingissä yhä hyvää, mutta työttömyyden lasku on jo hieman hidastunut. Viime vuonna nuorten työttömien määrä väheni suhteellisesti eniten.
- Työllisten määrä on kasvanut yli 3 % ajanjaksolla 2017/I-2019/I. Työllisyysaste on kohonnut 2,3 prosenttiyksikköä ja oli vuoden 2019 I neljänneksellä 73,9 %.
- Työttömien määrä on pienentynyt viidenneksellä (7 900 henkilöllä) ajanjaksolla 2017/3-2019/3.

Helsingin työpaikkojen toimialarakenne on palveluvaltainen

Työpaikat. Helsingissä oli 434 400 työpaikkaa vuonna 2018.¹ Vuonna 2018 työpaikkamäärä kasvoi Helsingin seudulla ja koko Suomessa nopeammin kuin Helsingissä, jossa kasvua oli 1,9 prosenttia. Kaikista maan työpaikoista 17 prosenttia sijaitsi Helsingissä ja 32 prosenttia Helsingin seudulla.

Helsingin toimialarakenne on varsin stabiili. Sitä dominoivat palvelualat, joiden osuus työpaikoista on lähes 90 prosenttia. Kaupan ja muiden markkinapalvelujen osuus työpaikoista oli 62 prosenttia ja julkisen hallinnon sekä hyvinvointipalvelujen osuus 26 prosenttia. Jalostusalojen, eli teollisuuden, energia- ja vesihuollon sekä rakennustoiminnan osuus työpaikoista jäi 11 prosenttiin. Helsingin suurimmat toimialat 10–13 prosentin työpaikkaosuuksin olivat terveys- ja sosiaalipalvelut, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, informaatio ja viestintä sekä kauppa. Näiden alojen yhteinen osuus kokonais työpaikkamäärästä oli 46 prosenttia.

Helsingin työpaikkamäärä kasvoi vuosina 2013–2018 yhteensä noin 4 prosentilla. Määrällisesti kasvu on ollut nopeinta ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, informaation ja viestinnän, rahoitus- ja vakuutustoiminnan ja rakentamisen toimialoilla, mikä on yllä kuvatusti näkynyt myös alojen yritysten henkilöstömäärän kasvuna. Informaation ja viestinnän alan uusia työpaikkoja syntyi erityisesti vuonna 2018 ja ala on ohittanut työpaikkamäärässä kaupan alan. Vuosina 2013–2018 erityisesti tukku- ja vähittäiskauppa sekä kuljetuksen ja varastoinnin ala ovat menettäneet työpaikkoja Helsingissä.

Työllisyys kasvanut hyvin mutta työttömyyden lasku jo hidastunut

Työllisyys. Kuten koko Suomessa, työllisyystilanne on Helsingissä viime vuosina kohentunut.² Vuonna 2015 työllisten määrä Helsingissä laski – ainoan kerran 2010-luvulla – mutta on sittemmin taas kasvanut joka vuosi. Vuonna 2018 työllisiä oli Helsingissä 336 900, mikä oli noin 6,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Vauhdikkain kasvuvuosi näyttää ennakkotietojen valossa osuvan vuoteen 2018. Pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla kasvu on ollut Helsinkiä vilkkaampaa ja koko maan tasolla Helsinkiä maltillisempaa.

Helsingin työllisyysaste oli 74,0 prosenttia vuonna 2018. Helsingin seudun työllisyysaste oli tätä hivenen korkeampi, 74,3 prosenttia, mutta koko Suomen 71,7 prosentin

1 Työpaikkoja koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta, jossa työpaikkojen vuotuinen määrä saadaan neljännesvuosien keskiarvona. Helsingin kohdalla tiedon luotettavuus on suuntaa antava. Viimeisin rekisteripohjainen työssäkäyntitilasto on vuodelta 2016. Sen mukaan Helsingissä oli työpaikkoja tuolloin 388 000, kun työvoimatutkimuksen mukaan työpaikkoja oli 421 500.

2 Työllisyyttä koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta.

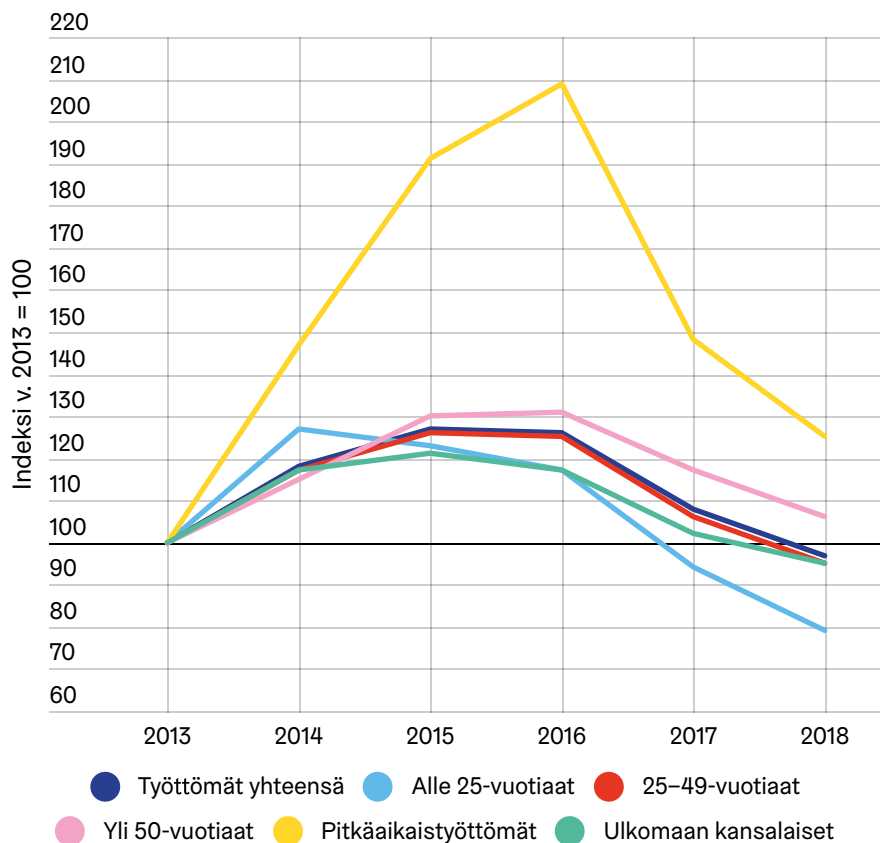
työllisyysaste oli Helsinkiä jonkin verran alempi. Vuodesta 2017 työllisyysasteet kohosivat koko maassa reilusti, Helsingissä 1,6 prosenttiyksikköä. Työllisyysaste on laskettu 15–64-vuotiaasta väestöstä.

Työllisten määrä on kasvanut Helsingissä yli 3 prosentilla ajanjaksolla 2017/I–2019/I. Työllisyysaste on kohonnut 2,3 prosenttiyksikköä, ollen 73,9 prosenttia vuoden 2019 1. neljänneksellä.

Työttömyys. Työttömien määrä kääntyi laskuun vuonna 2016 (kuvio 4.4).³ Voimakkaimmin työttömyys laski Helsingissä vuonna 2017, jolloin työttömien työnhakijoiden määrä väheni 14 prosenttia. Vuoden 2018 lopussa Helsingissä oli 31 830 työtöntä työnhakijaa, mikä oli 10 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Naapurikuntiin verrattuna Vantaalla työttömien määrät ovat pienentyneet suhteellisesti Helsinkiä nopeammin, kun taas Espoossa työttömien määrä väheni Helsinkiä maltillisemmin. Vuonna 2018 Helsingin työttömyysaste oli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tietojen mukaan 9,2 prosenttia. Helsingin seudulla työttömyysaste oli jonkin verran alempi, 8,4 prosenttia.

Työttömien määrä on pienentynyt 21%, eli yli viidennes ajalla **2017/3-2019/3**. Lukumääräisesti työttömien määrä on pudonnut 7 900 henkilöä. Samalla työttömyysaste on laskenut 2,5 prosenttiyksikköä ollen 8,8 prosenttia vuoden 2019 maaliskuussa.

Kuvio 4.4. Työttömät työnhakijat Helsingissä 2013–2018

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto.

³ Työttömyyttä koskevat tiedot ovat työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastosta.

Voimakkaimmin viime vuonna pieneni nuorten työttömien määrä. Muutokset myös pitkäaikaistyöttömien, eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttöminä olleiden, määrässä ovat olleet Helsingissä huomattavia. Heidän määränsä kasvoi Helsingissä rajusti aina vuoden 2016 loppuun saakka, mutta vuonna 2017 määrä lähti rivakkaan laskuun. Vuoden 2018 joulukuussa Helsingissä oli 10 600 pitkäaikaistyötöntä, minkä oli 7 200 vähemmän kuin vuoden 2016 lopussa, jolloin määrä oli korkeimmillaan. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä laski 33 prosenttiin, mutta heidän määränsä vuonna 2018 oli kuitenkin suurempi kuin vuonna 2013.

Huomattava osa pitkäaikaistyöttömien määrän kokonaistyöttömyyttä nopeammasta vähenemisestä johtui todennäköisesti työnhakijarekisterin päivityksistä. Rekisterin tietoja ajantasaistettiin työttömien määräaikaishaastatteluiden myötä, ja tilastoista poistettiin henkilöitä, jotka eivät enää olleet työttöminä työnhakijoina. Lisäksi osa pitkäaikaistyöttömistä palautui uusiksi työttömiksi, kun työttömyysjakso keskeytyi hyvin lyhyeksi aikaa. Vuoden 2018 tietojen oletetaan kuvaavan työttömien todellisia määriä. Hyvin pitkään työttömänä olleiden määrä on jopa hieman kasvanut viime vuosina.

Aiemmasta työttömyyden voimakkaasta kasvusta johtuen työttömien lukumäärä on kaiken kaikkiaan yhä melko korkealla tasolla. Yhtenä taustatekijänä voivat olla työmarkkinoiden rakenteelliset muutokset. Digitalisaatio ja automatisaatio vaikuttavat mm. toimisto-, asiakaspalvelu- sekä suorittaviin tehtäviin, ja uudet työpaikat edellyttävät yhä muuntautumiskykyisempää osaamista. Lisäksi Helsingin väestönkasvussa korostuu ulkomaalaistaustaisen väestön korkea osuus. Eri kansalaisuusryhmillä on suuria eroja työllistymisen suhteen, mutta keskimäärin ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste on 2,5 kertaa korkeampi kuin kantaväestön.

Työllisyyden kasvun ja työttömyyden laskun hidasteeksi voi Helsingissäkin muodostua pula osaavasta työvoimasta. Avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut reippaasti ja monet työnantajat kertovat rekrytointivaikeuksista. Vuoden 2019 maaliskuussa Helsingissä oli TE-toimistoon ilmoitettuja avoimia työpaikkoja 89 prosenttia enemmän kuin vastaavaan aikaan vuonna 2014. Vaikka työttömien koulutus- ja ammattitaustat ovat Helsingissä monipuoliset, vaikuttaa siltä, että osaan avoimista työpaikoista on yhä haasteellisempaa löytää sopivaa työntekijää työttömien joukosta.

4.3. Ulkomaalaistaustaisten työllisyys

- Työkäisistä helsinkiläisistä kasvava osa on maahanmuuttajia. Maahanmuuttajien työttömyysaste on korkeampi ja työllisyysaste on matalampi kuin kantaväestöön kuuluvilla.
- Taustamaaryhmien välillä on suuria eroja. Vaikeinta työllistyminen on usein sellaisista maista tulevilla, joista tulee Suomeen paljon turvapaikanhakijoita ja pakolaisia.
- Pidempään Suomessa asuneet työllistyvät paremmin. Myönteinen kehitys näkyy myös kasvaneina ansiotuloina sekä omistusasumisen lisääntymisenä.
- Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset ovat nopeasti kasvava joukko Helsingin väestössä. Suurin osa heistä on vielä lapsia ja nuoria, mutta monet ovat juuri siirtymässä työelämään.

Enemmistö Helsingin maahanmuuttajista parhaassa työiässä

Helsingin väestöstä noin 15,5 % on ulkomaalaistaustaisia (ks. tarkemmin luku Väestö ja väestönkehitys). Heistä noin 81 975 oli vuoden 2018 alussa ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli maahanmuuttajia ja noin 17 933 Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli maahanmuuton toista sukupolvea, ensimmäisen polven suomalaisia. Maahanmuuttajat ovat suurimmaksi osaksi työkäisiä ihmisiä. Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista ylivoimainen enemmistö, 86 prosenttia, on vielä alle 20-vuotiaita.

Kotoutuminen on laaja-alainen ilmiö, joka sisältää esimerkiksi kielen oppimista ja kulttuurin omaksumista, paikallisyhteisöön ja yhteiskuntaan identifiointumista sekä eri väestöryhmiin ulottuvan sosiaalisen verkoston muodostumista. Rakenteellisen kotoutumisen tärkeimpänä osa-alueena pidetään yleensä työllistymistä. Sen lisäksi kotoutumisen seurannassa tarkastellaan usein myös esimerkiksi menestymistä koulutusjärjestelmissä, asumisen olosuhteita sekä poliittista osallistumista.

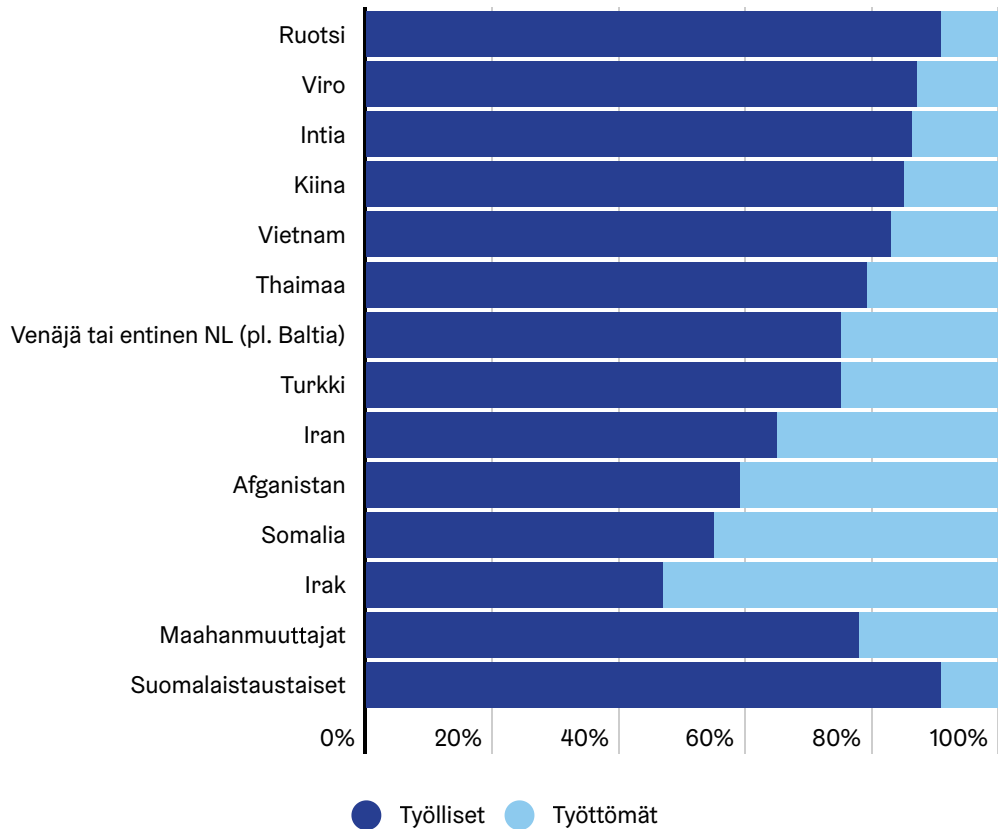
Työssäkäyntitilaston perusteella 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien työllisyysaste oli vuonna 2017 Helsingissä 53,1 prosenttia ja työttömyysaste 21,6 prosenttia. Ero kantaväestöön oli suuri, sillä suomalaistaustaisten työllisyysaste oli 76,7 prosenttia ja työttömyysaste 8,6 prosenttia. Rekisteritiedot antavat maahanmuuttajien työmarkkinoille kotoutumisesta todellisuutta jonkin verran synkemmän kuvan mm. siitä syystä, että väestötietojärjestelmään sisältyy myös Suomesta pois muuttaneita henkilöitä.

Ulkomaalaistaustaisten työllistymisessä suuria eroja

Suomeen muuttaneet ulkomaalaistaustaiset eroavat toisistaan monin tavoin. Työllisyys- ja työttömyysasteet vaihtelevat suuresti sen mukaan, mistä maasta maahanmuuttajat ovat tulleet (kuvio 4.5). Eri taustamaaryhmistä tulevilla on keskimäärin suuria eroja esimerkiksi koulutuksen, kielitaidon sekä aikaisemman työkokemuksen suhteen. Suurista maahanmuuttajaryhmistä usein työperusteisesti muuttaneiden virolaistaustaisten asema työmarkkinoilla on lähellä kantaväestöön kuuluvien tilannetta.

Sen sijaan somalialais-, irakilais- ja afganistanilaistaustaisten työttömyysaste on selvästi korkeampi ja työllisyysaste matalampi kuin kantaväestöön kuuluvilla. Näistä maista on tultu Suomeen usein pakolaisina, turvapaikanhakuprosessin kautta tai perheenyhdistämisen seurauksena. Näissä taustamaaryhmissä korostuu myös naisten alhainen työllisyysaste etenkin Suomessa asumisen ensimmäisinä vuosina. Helsingin maahanmuuttajista etenkin turkkilaistaustaisista monet työskentelevät yrittäjinä.

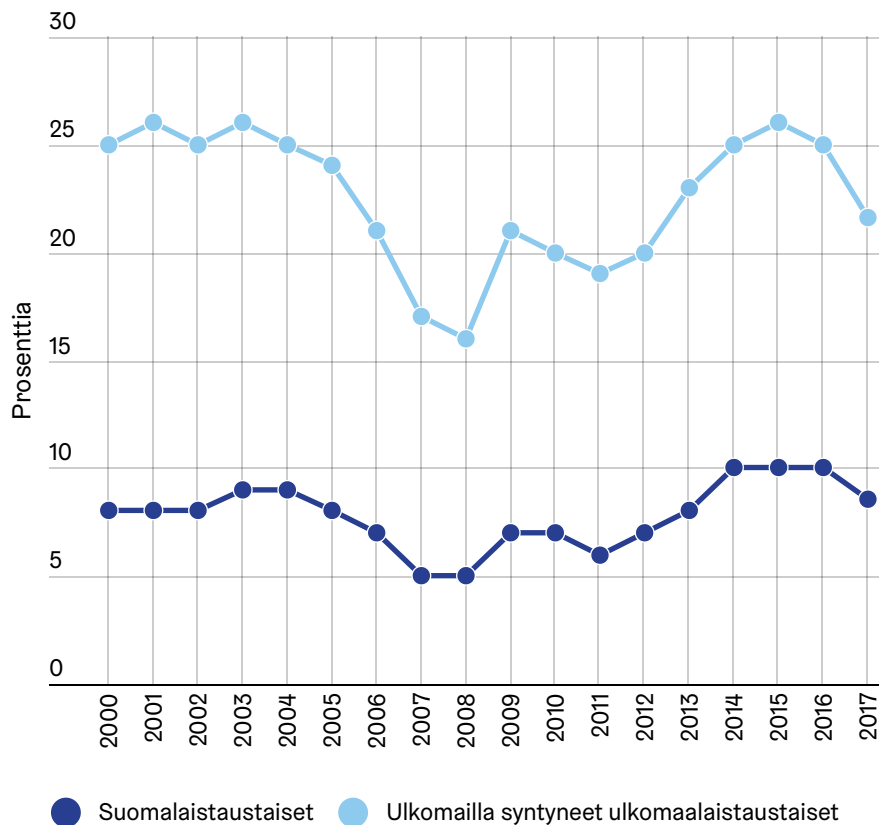
Kuvio 4.5. Helsingissä asuvien työvoimaan kuuluvien 20–64-vuotiaiden maahan muuttajien pääasiallinen toiminta taustamaan mukaan vuonna 2017

Lähde: Tilastokeskus.

Maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla seuraa taloudellista suhdannekehitystä. Muutokset sekä myönteiseen että kielteiseen suuntaan ovat jyrkempiä kuin kantaväestöön kuuluvilla (kuvio 4.6). Ulkomaalaistaustaisista monet työskentelevät määräaikaissa työsuhteissa sekä suhdanneherkillä aloilla. Ajallista kehitystä tarkasteltaessa on syytä huomioida myös muuttoliikkeen vaikutus työllisyys- ja työttömyyslukuihin. Nousukauden aikana muuttajien joukossa on paljon niitä, jotka tulevat työperusteisesti, mikä parantaa maahanmuuttajien yleistä työllisyystilannetta tilastojen kautta tarkasteltuna.

Kuvio 4.6. Helsingissä asuvien 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien työttömyysaste vuosina 2000–2017

Lähde: Tilastokeskus.

Helsingin ulkomaalaistaustaiset useilla eri toimialoilla

Maahanmuuttajat sijoittuvat Helsingissä monille eri toimialoille. Vajaa viidennes (18,8 %) Helsingin ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista työllisistä työskenteli vuonna 2016 hallinto- ja tukipalvelutoiminnoissa, joihin kuuluu liike-elämän yleisiä rutiiniluonteisia ja useimmiten lyhytkestoisia tukipalveluita, kuten siivouspalveluita. Seuraavaksi yleisintä oli työskentely terveys- ja sosiaalipalveluissa (11,5 %) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa (11,2 %).

Taustamaaryhmien sisällä on kuitenkin tässäkin tapauksessa suuria eroja, ja työnteke eri sektoreilla on myös vahvasti sukupuolittunutta. Virolaistaustaisista työllisistä yli neljännnes työskenteli vuonna 2016 hallinnon- ja tukipalvelujen toimialalla, mutta miehet sijoittuvat vahvasti etenkin rakentamisen toimialalle. Somalialaistaustaisista moni oli puolestaan terveys- ja sosiaalipalveluissa (etenkin naisia) ja logistiikan toimialalla (etenkin miehiä). Miltei puolet turkkilastaustaisista oli majoitus- ja ravitsemissektorilla ja reilu neljännnes Intiassa syntyneistä informaation ja viestinnän toimialalla.

Suuria eroja Suomen maahanmuuttajaväestön sijoittumisessa työmarkkinoille kuvastaa myös sijoittuminen eri ammattiluokkiin. Suurin yksittäinen ulkomaalaistaustaisen ammattiluokka oli vuonna 2016 palvelu- ja myyntityöntekijät, johon sijoittui lähes kahdeksan tuhatta Suomeen muuttanutta työntekijää. Perässä tulivat korkeasti koulutetut erityisasiantuntijat sekä luokkaan ”muut työntekijät” kuuluvat työntekijät, jotka toimivat erilaisissa avustavissa, rutiiniluonteisissa tai vähän koulutusta vaativissa tehtävissä.

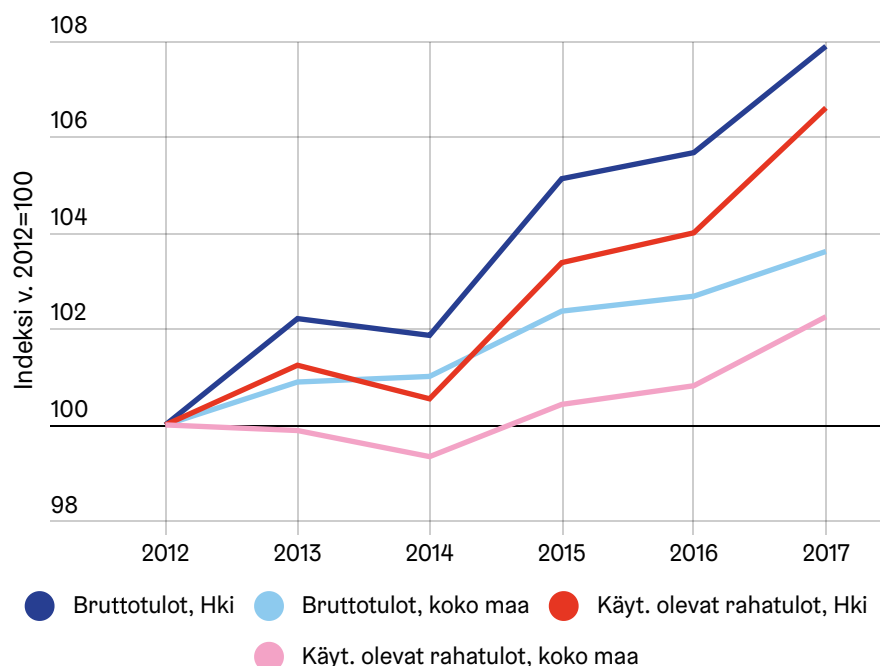
4.4. Tulot ja tuloerot

- Asuntokuntien käytettävissä olevat tulot ovat Helsingissä suuremmat, ja kasvaneet viime vuosina nopeammin kuin Suomessa keskimäärin. Toisaalta myös tuloerot ovat kasvaneet Helsingissä keskimääräistä nopeammin.
- Asuntokuntien saamat tulonsiirrot ovat Helsingissä hieman pienemmät mutta kasvaneet viime vuosina samassa tahdissa kuin Suomessa keskimäärin. Erityisen voimakkaasti ovat kasvaneet asuntokuntien saamat asumisen tuet.
- Asuntokuntien velat ovat Helsingissä suuremmat, ja kasvaneet viime vuosina selvästi nopeammin kuin Suomessa keskimäärin. Helsingissä myös velkojen suhde käytettävissä oleviin tuloihin on kasvanut muuta maata huomattavasti nopeammin. Asuntolainat muodostavat veloista vajaat kolme neljäsosaa. Näiden lisäksi velkaa ovat kasvattaneet mm. taloyhtiölainat ja kulutusluotot.

Helsingiläisten asuntokuntien tulot, tulonsiirrot ja velat kasvaneet

Tulot ja tuloerot. Yleisen talous- ja työllisyystilanteen kohenemisen myötä Helsingissä bruttotulot sekä käytettävissä olevat tulot ovat kasvaneet muuta maata nopeammin (kuvio 4.7).^{1 2} Vuonna 2017 asuntokuntaa kohti bruttotulot olivat Helsingissä keskimäärin 61 600 euroa, eli 2,1 prosenttia suuremmat kuin edellisvuonna. Koko maassa ne olivat 53 200 euroa, eli noin 8 400 euroa alemmat kuin Helsingissä. Helsingissä asuntokunnilla oli käytettävissä olevia rahatuloja keskimäärin 45 100 euroa, eli noin 5 000 euroa enemmän kuin koko maassa, ja 2,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Kuvio 4.7. Bruttotulot ja käytettävissä olevat rahatulot asuntokuntaa kohti Helsingissä ja koko maassa 2012–2017

Lähde: Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto.

1 Asuntokuntien tuloja koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen tulonjaon kokonaistilastosta. Asuntokuntien tulojen kehitys esitetään kiintein, kuluttajahintaindeksillä vuoden 2017 tasoon deflatoiduin hinnoin.

2 Bruttotulot ovat palkkatulojen, yrittäjätulojen, omaisuustulojen (pl. asuntotulot) ja saatujen tulonsiirtojen (pl. asuntotulot) summa. Käytettävissä olevat rahatulot saadaan, kun bruttotuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot, eli välittömät verot, sosiaaliturvamaksut, pakolliset eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut sekä maksetut elatusavut.

Helsingiläiset sijoittuvat koko maata yleisemmin suurempituloisten tuloluokkiin. Vuonna 2017 17,2 prosenttia Helsingin asuntoväestöstä kuului ylimpään tulokymmenykseen, kun koko Suomessa siihen kuului 10 prosenttia asuntoväestöstä. Vuonna 2012 tähän tuloluokkaan kuuluvien osuus Helsingissä oli hieman pienempi, 16,7 prosenttia. Tähän tuloluokkaan kuuluvien asuntokuntien käytettävissä olevat rahatulot olivat Suomessa keskimäärin 103 900 euroa vuonna 2017. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluvien osuus oli Helsingissä 9,2 prosenttia vuonna 2017. Osuus on pienentynyt vuoden 2012 9,9 prosentista, eikä merkittävästi poikkea koko maan 10 prosentista. Tämän tuloluokan asuntokuntien keskimääräiset käytettävissä olevat rahatulot olivat vuonna 2017 Suomessa 12 900 euroa, eli noin kahdeksasosan ylimmän tulokymmenyksen tuloista.

Suhteellisia tuloeroja kuvaava, käytettävissä olevista rahatuloista laskettu Gini-kerroin oli Helsingissä 33,5 vuonna 2017, kun koko maassa se oli 27,7. Tulot jakautuivat Helsingissä siis epätasaisemmin kuin Suomessa keskimäärin. Gini-kerroin on kasvanut Helsingissä 1,6 prosenttiyksiköllä, ja koko maassa 0,8 prosenttiyksiköllä vuodesta 2012, eli suurempituloisten tulot ovat kasvaneet viime vuosina pienempituloisten tuloja nopeammin.

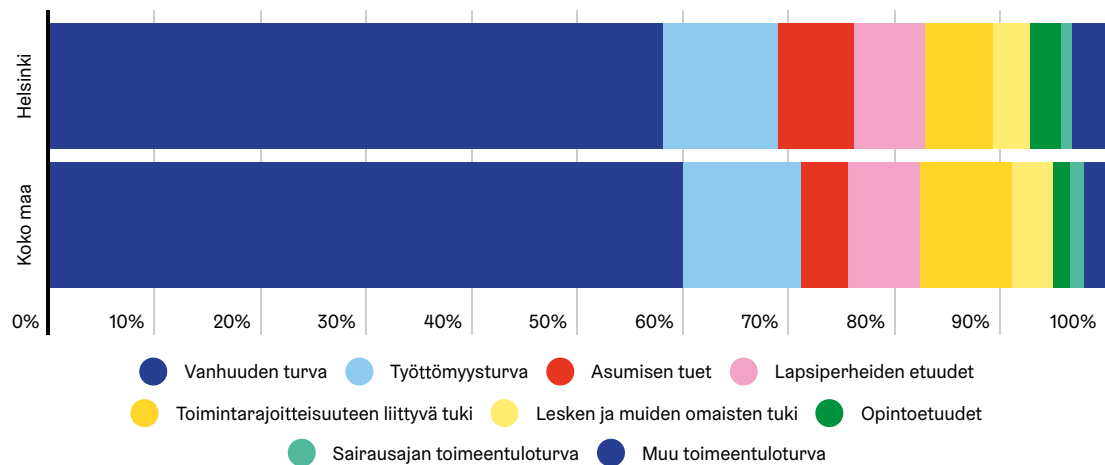
Kunnallisverot. Helsingin kunnallisverokertymän kehitys on tulojen tavoin ollut suotuisaa.³ Vuonna 2017 maksuunpantu kunnallisvero oli Helsingissä yhteensä 2,56 mrd. euroa, ja kasvoi 0,1 prosenttia vuodesta 2016. Sitä edeltävä vuotuinen kasvu oli 1,7 prosenttia. Asukasta kohden keskimääräinen kunnallisvero kuitenkin laski vuodesta 2016 noin prosentin, ja oli 4 037 euroa vuonna 2017. Kunnallisveroa maksaneiden keskimääräinen kunnallisvero oli 5 657 euroa vuonna 2017, eikä juuri muuttunut edellisvuodesta. Veronmaksajien kunnallisverot kasvoivat hivenen ainoastaan ylimmissä kymmenyksissä, mutta kunnallisveron mediaani laski 2,7 prosenttia, ja alin kymmenys laski 3,6 prosenttia vuodesta 2016. Helsingiläisiä veronmaksajia oli 453 165 vuonna 2017, mikä oli noin 0,2 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Saadut tulonsiirrot. Vuonna 2017 keskimääräiset tulonsiirrot asuntokuntaa kohti olivat Helsingissä 14 500 euroa, ja koko maassa jonkin verran suuremmat, 15 200 euroa.⁴ Vuoteen 2012 nähden asuntokuntakohtaiset tulonsiirrot ovat kasvaneet Helsingissä 11 prosenttia ja koko Suomessa 10 prosenttia. Noin 58 prosenttia helsinkiläisten asuntokuntien saamista tulonsiirroista liittyy vanhuuden turvaan, joka oli Helsingissä noin 8 400 euroa asuntokuntaa kohti vuonna 2017 (kuvio 4.8). Määrä on kasvanut vuodesta 2012 noin 20 prosenttia (kuvio 4.9). Työttömyysturva muodostaa asuntokuntien saamista keskimääräisistä tulonsiirroista Helsingissä noin 11 prosenttia, ja oli noin 1 600 euroa asuntokuntaa kohti vuonna 2017. Määrä laski hieman vuosista 2015 ja 2016 työttömyyden alenemisen myötä, mutta pysyi kuitenkin varsin korkealla tasolla. Helsingissä asumisen tuet asuntokuntaa kohti olivat vuonna 2017 reilut 1 000 euroa, eli noin 7 prosenttia asuntokuntien saamista tulonsiirroista. Asumisen tukien määrä on kasvanut jyrkästi vuoteen 2012 nähden, 56 prosenttia, kun koko Suomessa ne ovat kasvaneet 42 prosenttia.

³ Kunnallisveroa koskevat tiedot ovat Verohallinnon ja Kuntaliiton tilastoista. Kunnallisverot ja niiden muutokset esitetään yleisen konvention mukaisesti käyvin hinnoin.

⁴ Asuntokuntien tulonsiirtoja koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen tulonjaon kokonaistilastosta. Asuntokuntien tulonsiirtojen kehitys esitetään kiintein, kuluttajahintaindeksillä vuoden 2017 tasoon deflatoiduin hinnoin.

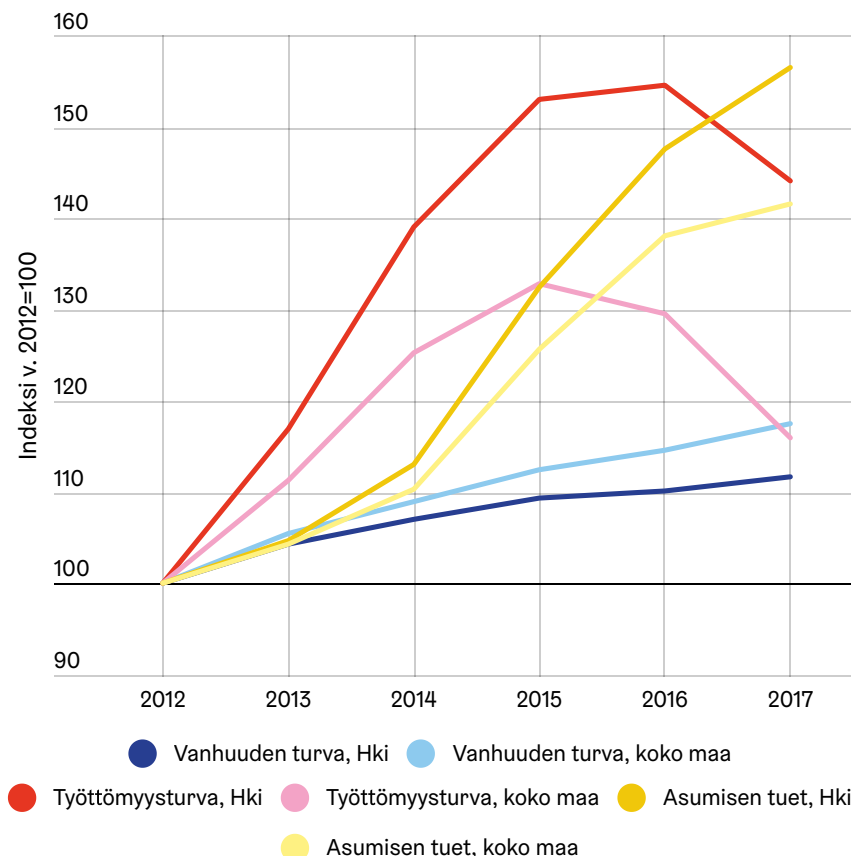
Kuvio 4.8. Asuntokuntien keskimääräiset tulonsiirrot Helsingissä ja koko maassa 2017

Lähde: Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto.

Lapsiperheiden tuet muodostivat noin 7 prosenttia asuntokuntien saamista keskimääräisistä tulonsiirroista Helsingissä. Toimintarajoitteisuuteen liittyvien tukien osuus asuntokuntien keskimääräisistä tulonsiirroista oli reilut 6 prosenttia, ja opintoetuuksien sekä muun toimeentuloturvan osuudet kunkin noin 3 prosenttia. Lapsiperheiden tuet ja opintoetuudet asuntokuntaa kohti ovat pienentyneet Helsingissä 5–6 prosenttia ja toimintarajoitteisuuteen liittyvät tuet 14 prosenttia vuoteen 2012 nähden. Muu toimeentuloturva, johon mm. toimeentulotuet lukeutuvat, on sen sijaan kasvanut 7 prosenttia.

Kuvio 4.9. Vanhuuden turva, työttömyysturva ja asumisen tuet asuntokuntaa kohti Helsingissä ja koko maassa 2012–2017

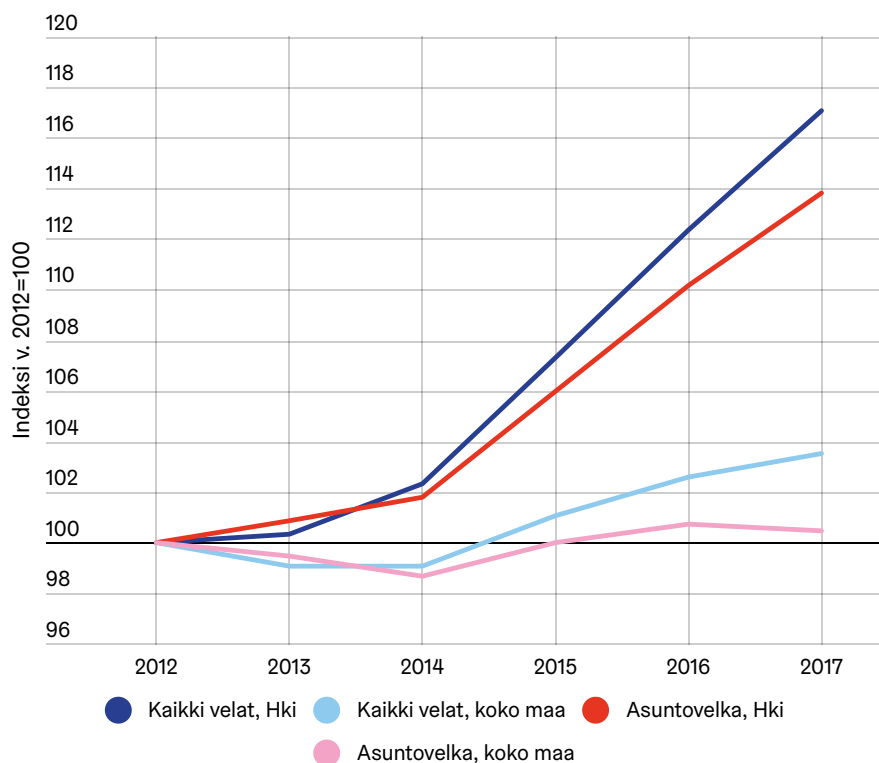

Lähde: Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto.

Velat. Tulonsiirtojen tavoin myös asuntokuntien velat ovat kasvaneet 2010-luvulla.⁵ Kaikkien asuntokuntien velkaantumistasteen kasvu oli erityisen voimakasta Helsingissä, jossa se kasvoi vuosina 2012–2017 102,4:stä 111,9 prosenttiin.⁶ Koko Suomessa velkaantumistasete kasvoi samalla ajanjaksolla vain vähän, 111,2:sta 112,4 prosenttiin. Helsingiläisten velka asuntokuntaa kohti kasvoi selvästi vuodesta 2012, 17 prosenttia, ja oli noin 50 400 euroa vuonna 2017 (kuvio 4.10). Koko Suomessa keskimääräinen asuntokunnan velka oli noin 45 100 euroa vuonna 2017, ja kasvoi vajaat 4 prosenttia vuodesta 2012.

Asuntovelka muodostaa Helsingissä ja koko Suomessa 72–73 prosenttia kaikista asuntokunnan veloista. Suomen Pankin mukaan asuntolainojen lisäksi velkaa ovat viime vuosina kasvattaneet taloyhtiölainat ja kulutusluotot. Digitalisaatio ja rahoitusalan uudet toimijat ovat laajentaneet kotitalouksien velkaantumisen mahdollisuuksia. Velkaantumisen kasvu on riski niin kotitalouksille kuin kansantaloudelle laajemminkin. Talouden häiriötilanteessa velkaantuneet kotitaloudet vähentävät voimakkaasti kulutustaan, ja vähentyneen kysynnän seurauksena yritykset supistavat tuotantoaan ja sopeuttavat henkilöstömääräänsä. Pitkittynyt taantuma ajaa suhdanneherkempien toimialojen yrityksiä konkurssiin, jotka puolestaan aiheuttavat rahoittajien luottotappioita ja heikentävät pankkien vakavaraisuutta ja luotonantokykyä.

Kuvio 4.10. Kaikki velat ja asuntovelka asuntokuntaa kohti Helsingissä ja koko maassa 2012–2017

Lähde: Tilastokeskus, velkaantumistilasto.

5 Asuntokuntien velkoja koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen velkaantumistilastosta. Asuntokuntien velkojen kehitys esitetään kiintein, kuluttajahintaindeksillä vuoden 2017 tasoon deflatoiduin hinnoin.

6 Velkaantumistasella tarkoitetaan velkojen suhdetta käytettävissä oleviin rahatuloihin.

5. Asuminen ja rakentaminen

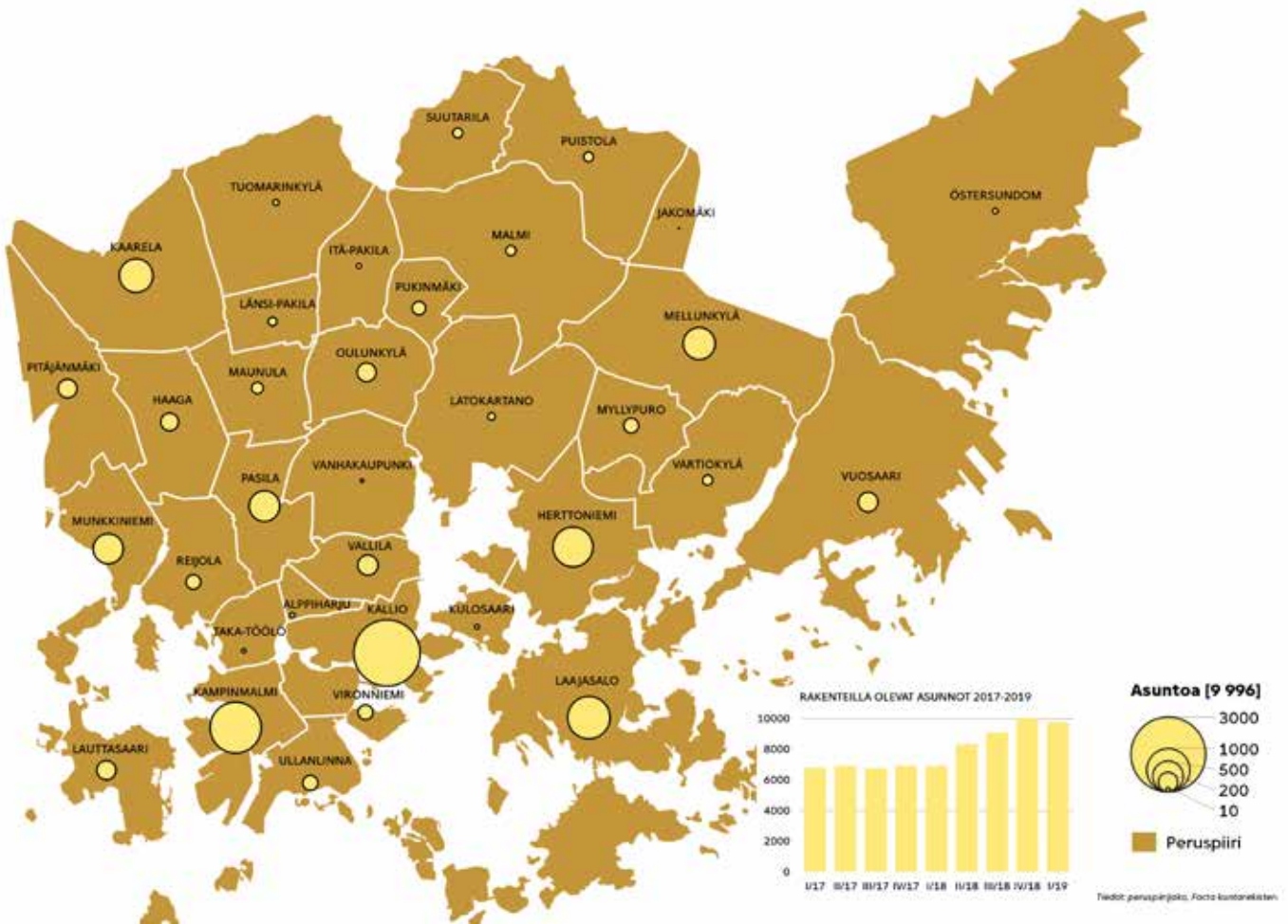
- Asuin- ja toimitilarakentaminen on noussut valtuustokauden aikana Helsingissä merkittävän vilkkaaksi. Vuoden 2019 alussa rakenteilla oli yhteensä 1,23 miljoonaa kerrosneliometriä. Vuonna 2018 valmistui 4 843 asuntoa ja rakenteilla oli noin 10 000 asuntoa. Myös asumisen asemakaavavaranto on kasvanut.
- Erityisryhmien asuntotilanne on parantunut ja helsinkiläisten vuokralla-asuminen hieman yleistynyt. Uusien asuntojen hallintamuotojakauma ei ole kuitenkaan toteutunut aivan tavoitellusti ja asuntojen keskipinta-ala on pienentynyt.
- Asuntojen hinnat ja vuokrat ovat nousseet edelleen. Hintakehityksessä näkyy yhä merkittävämpää eriytymistä eri kaupunginosien välillä, mutta vuokrakehityksessä alueiden väliset erot kapenivat.

Asuin- ja toimitilarakentaminen poikkeuksellisen vilkasta ja kaavavaranto kasvanut

Helsingin asuin- ja toimitilarakentaminen on lisääntynyt vuoden 2014 jälkeen merkittävästi. Vuoden 2019 alussa rakenteilla oli yhteensä 1,23 miljoonaa kerrosneliometriä asuin- ja toimitilarakentamista.

Toimitilarakentamisessa valmistui suuria julkisia kohteita kuten Uusi Lastensairaala, Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus ja Myllypuron Metropolian ammattikorkeakoulun I vaihe sekä kaupallisia kohteita kuten Kalasataman Redi. Rakenteilla on muun muassa kauppakeskus Tripla Pasilassa.

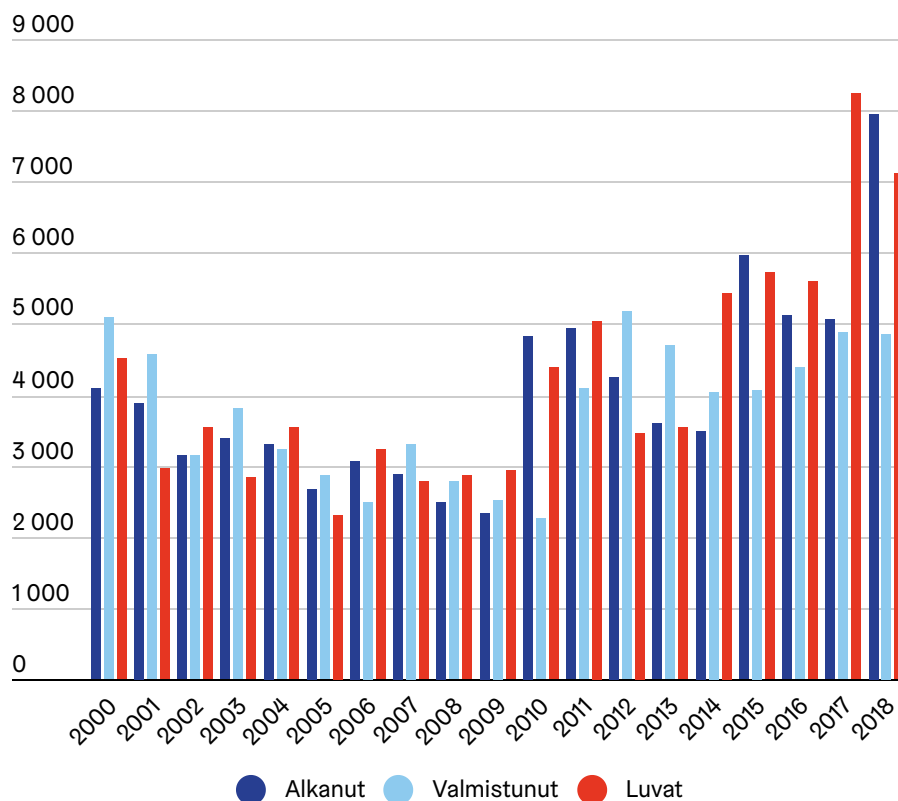
Kuvio 5.1. Rakenteilla olevat asunnot 29.4.2019

Asuntotuotanto on noussut Helsingin asumisen ja maankäytön- ohjelman tavoitteen tasolle. Asuntotuotannossa myönnettyjen rakennuslupien määrä kohosi huipulle vuoden 2017 aikana ja vuoden 2018 aikana uusia asuntokohteita aloitettiin poikkeuksellisen paljon (kuvio 5.1.). Rakenteilla olevien asuntojen määrä nousi 7 000:sta noin 10 000:en asuntoon, mikä tarkoitti lähes 60 prosentin lisäystä 2010-luvun keskiarvoon nähden.

Asuntoja valmistui vuonna 2018 yhteensä 4 843 ja rakentamaan aloitettiin 7 943 asuntoa. Rakennuslupia myönnettiin yli 7 000 asunnolle, joten rakentaminen jatkuu vahvana (kuvio 5.2.). Uusista asunnoista 40 prosenttia on rakennettu viime vuosina isoille aluerakentamisen projektialueille ja yli puolet täydennysrakentamisalueille eri puolille Helsinkiä.

Kuvio 5.2. Rakennusluvut sekä alkaneet ja valmistuneet asunnot vuosina 2000–2018

Lähde: Helsingin kaupunginkanslia ja kuntarekisteri.

Koko Helsingin seudun rakentamisen tilanne on vahva. Espoossa ja Vantaalla on rakennettu paljon asuntoja. Lisäksi Länsimetron ja Kehäradan valmistuminen sekä vyöhykelippu-uudistuksen käyttöönotto ovat merkittäviä muutoksia. Nämä tekijät yhdessä ovat vaikuttaneet Espoon ja Vantaan saavutettavuuteen ja houkuttelevuuteen, mikä on vahvistanut näiden kuntien väestönkasvua Helsingin nettomuuton ollessa alkuvuonna 2019 pienempää.

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden yleiskaavan vuoden 2016 lopulla ja se tuli lainvoimaiseksi 5.12.2018. Helsingin hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus kumosivat yleiskaavasta joitain osia. Kuluvalle valtuustokaudella asumisen asemakaavavaranto on kasvanut, ja kasvusta suurin osa on ollut erityisesti kerrostalojen rakennusoikeuksia.

Asuntotuotannossa asuntojen hallintamuotojakauma ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Hallinta- ja rahoitusmuototavoitteiden mukaisesti vuosittain rakennettavasta asuntokannasta sääntelemättömien omistus- ja vuokra-asuntojen osuus tulisi olla 45 prosenttia, ara-vuokra-asuntojen 25 prosenttia ja välimuodon asuntojen 30 prosenttia. Vuonna 2018 valmistuneista asunnoista puolet oli sääntelemättömästä asuntotuotannosta ja niistä osa on ollut vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja. Valtion tukemia ARA-vuokra-asuntoja valmistui 22 prosenttia ja välimuodon hitas- ja hintakontrolloituja sekä asumisoikeusasuntoja 28 prosenttia. Asumisoikeusasuntoja valmistui noin 70 prosenttia enemmän kuin 2010-luvulla keskimäärin. Suurin osa niistä oli kaupungin rakennuttamia.

Helsingin kaupungin omalla asuntotuotannolla ollut runsaasti kysyntää ja siihen on pystytty vastaamaan nousevin tuotantoluvuin. Vuonna 2018 kaupungin omana tuotantona valmistui yhteensä 1 453 asuntoa, joista Ara-vuokra-asuntoja oli 39 prosenttia, asumisoikeusasuntoja 38 prosenttia ja Hitas- tai hintakontrolloituja omistusasuntoja 23 prosenttia.

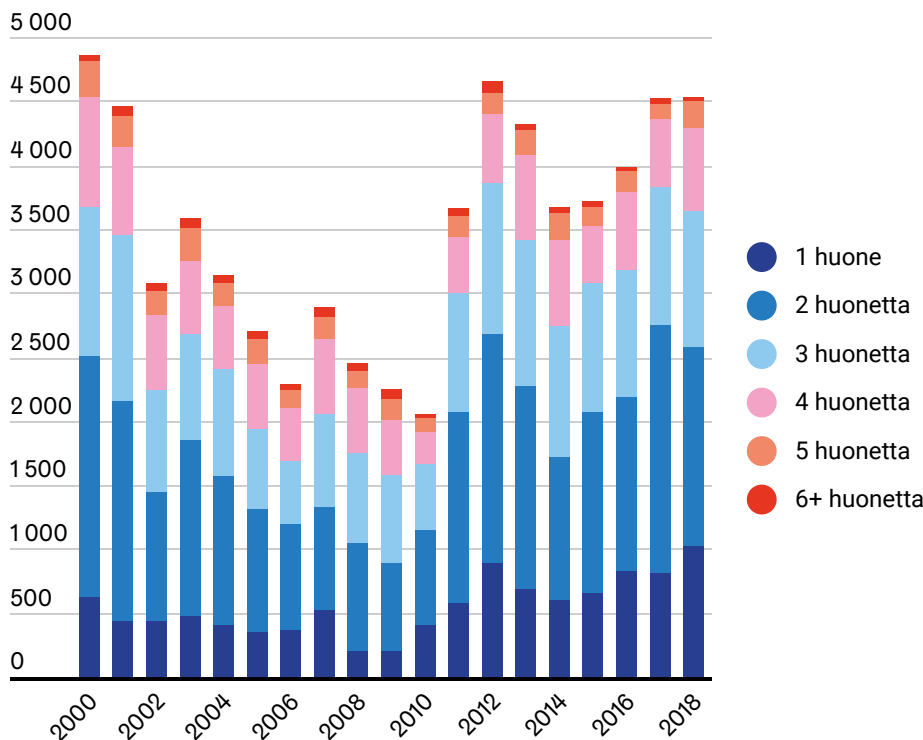
Uusien asuntojen keskipinta-alat pienentyneet ja asuntokannan käytöt monipuolistuneet

Helsingin asuntokannasta 86 prosenttia on kerrostaloissa ja vastaava osuus asuntotuotannosta on ollut kerrostaloasuntoja. Helsingissä oli vuoden 2017 lopussa noin 360 000 asuntoa, joista yksiöitä oli 23 prosenttia ja kaksioita 36 prosenttia.

Helsingissä valmistuneiden kerrostaloasuntojen keskipinta-ala on pienentynyt ja oli keskimäärin 54,7 neliötä vuonna 2018. Samaan aikaan kun yksiöitä valmistui vuonna 2018 koko 2000-luvun suurin määrä, keskipinta-alojen pienentyminen on kohdistunut perheasuntoihin. 3–4 huoneen kerrostaloasuntojen keskipinta-alat ovat laskeneet viidessä vuodessa lähes 10 neliometriä. Viiden huoneen asunnoissa keskipinta-alat ovat pienentyneet jopa 20 neliometriä. Helsingissä on kuitenkin säilynyt tarkoituksenmukainen huoneistotyypijakauma. (Kuviot 5.3. ja 5.4.)

Asuntokannan käytöt ovat monipuolistuneet ja asuntoja käytetään yhä moninaisemmin. Asuntorahastojen, yksityishenkilöiden hallussa olevien yksittäisten sijoitusasuntojen sekä esimerkiksi asuntojen lyhytaikaisen vuokrauksen eli Airbnb:n rooli asuntomarkkinoilla on ollut kasvava.

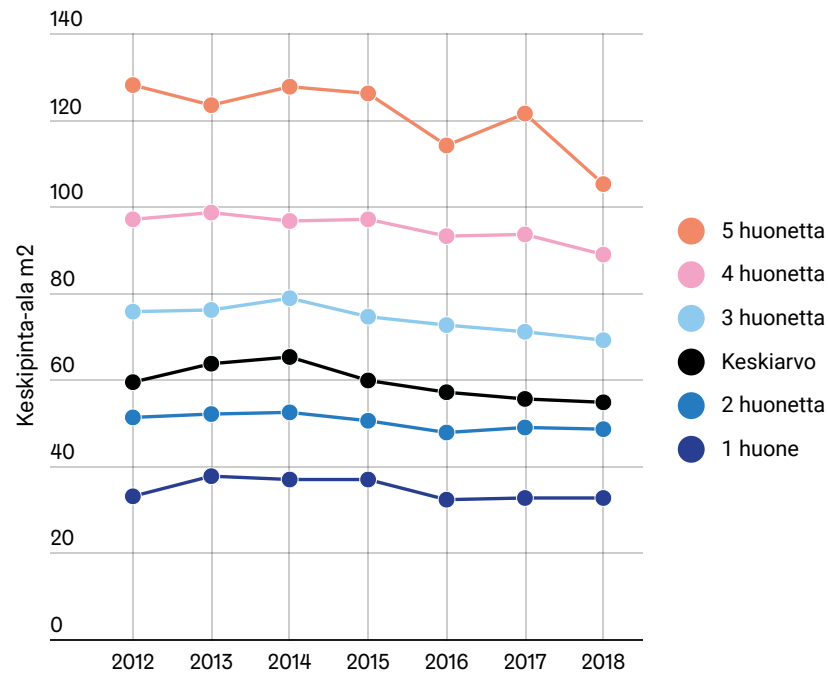
Kuvio 5.3. Vuosina 2000–2018 valmistuneet asunnot huoneluvun mukaan*

*Luvut eivät sisällä käyttötarkoituksen muutoksia.

Lähde: Helsingin kaupunginkanslia ja kuntarekisteri.

Kuvio 5.4. Vuosina 2012–2018 valmistuneiden kerrostaloasuntojen keskipinta-ala huoneluvun mukaan*

*Ei sisällä asuntoja, joissa on 6 huonetta tai enemmän.

Lähde: Helsingin kaupunginkanslia ja kuntarekisteri.

Vuokralla asuminen yleistynyt

Helsingiläisistä 49 % asuu vuokralla. Suurin vuokralla-asuvien ryhmä ovat nuoret. Keskimäärin omistusasumiseen siirrytään 40-vuotiaina, eikä tässä ole tapahtunut suuria muutoksia. Vuosina 2010–2017 eniten vuokralla-asujissa kasvoi yksinasuvien ryhmä, joiden asumisvalinnat kohdistuivat entistä voimakkaammin vapaiden markkinoiden vuokra-asuntoihin.

Erityisryhmien asuntotilanne parantunut

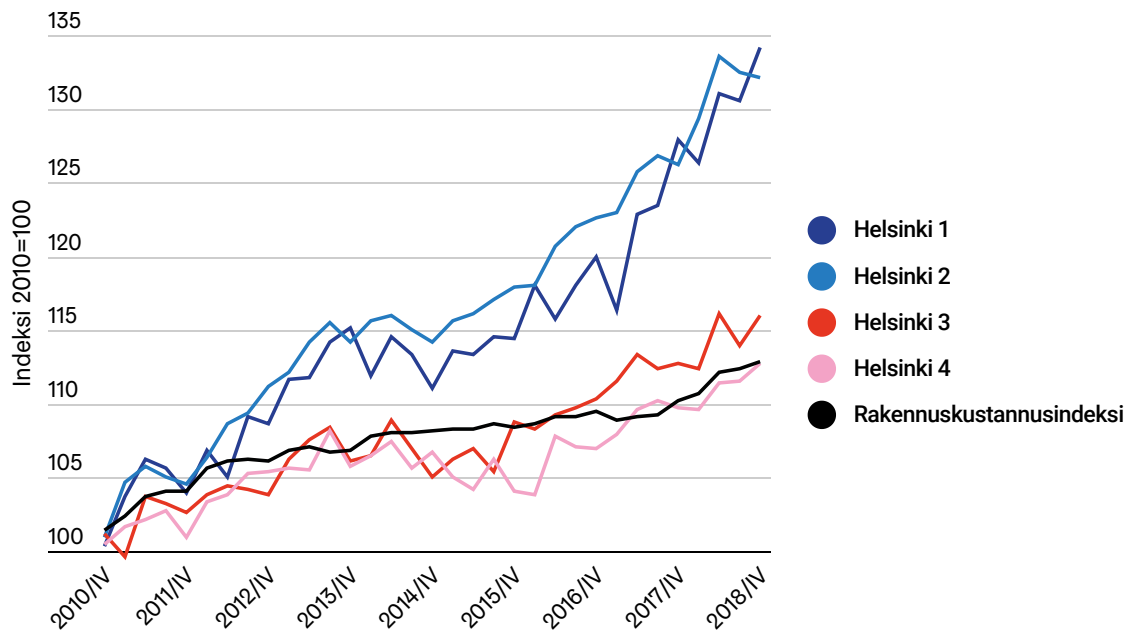
Helsingiläisten kehitysvammaisten laitoshoidon päättyminen etuajassa vuoden 2018 loppupuolella, kun viimeiset laitoshoidon piirissä olleet asukkaat muuttivat sopiviksi katsottuihin asuntoihin, kuten kaupungin ryhmäkoteihin. Laitoshoidon tavoitteena lakkauttaa Suomesta vuoteen 2020 mennessä.

Asunnottomuuden tilastointia kehitettiin vuoden 2018 aikana. Asunnottomia oli tarkennetun laskennan ja tilaston pohjalta Helsingissä 15.11.2018 yhteensä 2 114 henkilöä. Heistä yksineläviä oli 1 818, pariskuntia 59 ja perheitä 75. Asunnottomia kotitalouksia oli Helsingissä 1952. Edellisenä vuonna 2017 asunnottomien kokonaismäärä oli 3 760 ja luku perustui osin arvioon.

Asuntojen hinnat ja vuokrat jatkaneet nousua

Vanhojen vapaarahoitteisten kerros- ja rivitaloasuntojen hinnat ja vuokrat ovat jatkaneet nousuaan Helsingissä (kuvio 5.5.). Asumisen hintakehityksen voimakas eriytyminen eri kaupunginosissa on koskenut erityisesti kalleusalueita 1 ja 2, joilla sijaitsevien asuntojen hinnat ovat nousseet merkittävästi kovempaa tahtia kuin kalleusalueilla 3 ja 4. Hintakehityksestä poiketen asuntojen vuokrat ovat nousseet eniten Helsingin keskustan ulkopuolella ja edullisemmilla alueilla.

Kuvio 5.5. Vanhojen osakehuoneistojen hintakehitys Helsingin kalleusalueilla

Keskineliöhinta, euroa/m², IV/2018

Helsingin kalleusalueet

7 159
Helsinki 1

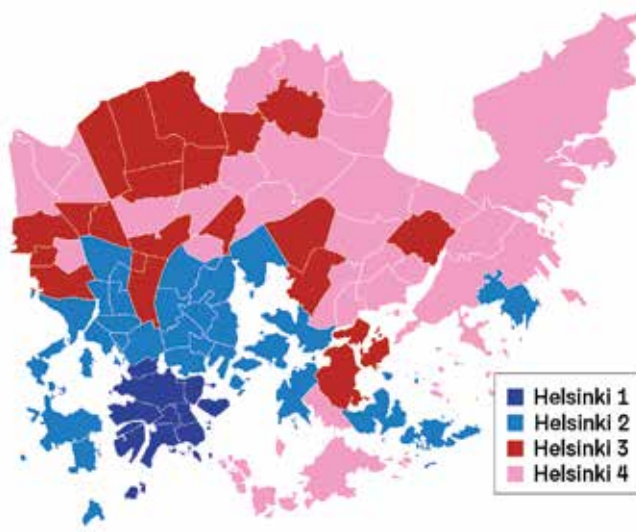
5 397
Helsinki 2

3 713
Helsinki 3

2 894
Helsinki 4

Lähde: Tilastokeskus.

6. Ympäristö

- Keväällä 2019 Helsinki raportoi ensimmäisenä kaupunkina Euroopassa ja toisena kaupunkina maailmassa YK:lle kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden toteutumisesta kaupunkitasolla. Raportoinnin ensimmäisessä osassa Helsingin strategia ja Agenda 2030 -tavoitteet on rinnastettu toisiinsa.
- Ilmastonmuutos huolestuttaa kahta kolmasosaa helsinkiläisistä, turvallisuustutkimuksen mukaan tämä kysymys on suurin yksittäinen kaupunkilaisten huolenaihe.
- Kaupungin ja elinkeinoelämän Ilmastokumppanit-verkostossa on yli 80 suurta yritystä, jotka hillitsevät ilmastonmuutosta yhteistyössä kaupungin kanssa.
- Kiertotalouden merkitys kasvaa ja on keskeinen osa Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmia.

Ympäristöjohtaminen vaatii yhteistyötä

Yhteistyö ympäristöasioissa on kaupungin vahvuus. Kaupungin ja elinkeinoelämän Ilmastokumppanit-verkostoon liittyi ennätysmäärä uusia kumppaneita syksyllä 2018. Verkostossa on yli 80 suurta yritystä, jotka hillitsevät ilmastonmuutosta yhteistyössä kaupungin kanssa. Yritysten lisäksi ilmastonmuutos huolestuttaa myös kaupunkilaisia. Kaupungin vuonna 2018 teettämän turvallisuustutkimuksen mukaan 66 prosenttia vastaajista on huolestunut ilmastonmuutoksesta. Huolestuneiden osuus on kasvanut selkeästi kolmen vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna. Ilmastonmuutos oli vastaajien yhteinen huoli riippumatta vastaajan iästä. Suurin kasvu huolestuneiden määrässä on kuitenkin tapahtunut

nuorten keskuudessa. Tämä näkyy myös koko maan nuorisolle tehdyssä Nuorisobarometrissä 2018, jossa huoli ilmastonmuutoksesta oli kasvanut jyrkästi.

Myös kestävä kehityksen huomioiminen näkyy vahvasti kaupunkistrategiassa. Helsinki päätti syyskuussa 2018 sitoutua raportoimaan YK:lle kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden toteutumista kaupunkitasolla New Yorkin mallin mukaisesti. Keväällä 2019 Helsinki raportoi ensimmäisenä kaupunkina Euroopassa ja toisena kaupunkina maailmassa YK:lle kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden toteutumisesta kaupunkitasolla. Raportoinnin ensimmäisessä osassa Helsingin strategia ja Agenda 2030 -tavoitteet on rinnastettu toisiinsa.

Vapaaehtoisen toimeenpanoraportoinnin kautta vastuullisuus on mahdollista nostaa konkreettisella tavalla yhä vahvemmin kaupungin toimintaa ohjaavaksi lähtökohdaksi. Ensimmäinen osa julkaistiin huhtikuussa 2019, koko raportti julkistetaan kesäkuussa 2019 Helsingissä ja luovutetaan YK:lle heinäkuussa.

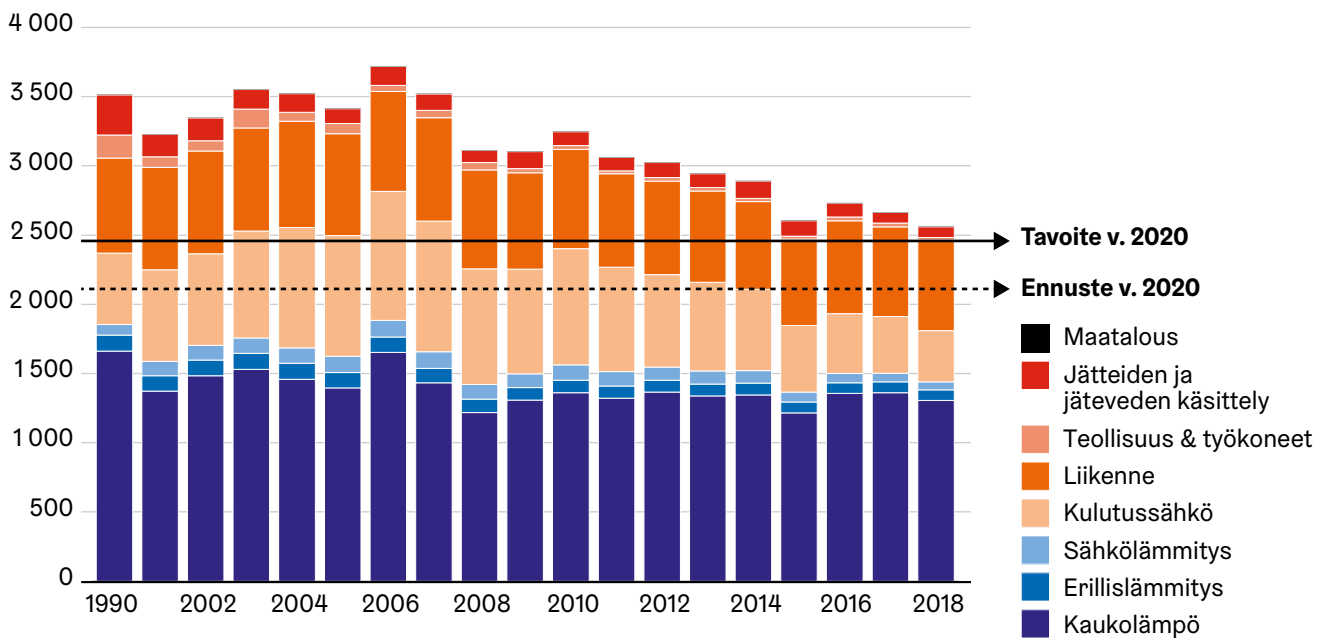
Hiilineutraalisuus vaatii nopeita toimia

Hallitustenvälisen ilmastopaneeli IPCC:n lokakuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan maapallon keskilämpötila on noussut asteen esiteollisesta ajasta. Jos lämpeneminen jatkuu nykyistä vauhtia, 1,5 asteen raja ylitetään vuoteen 2050 mennessä, mikä aiheuttaisi merkittäviä riskejä ihmisille ja luonnolle. Jotta keskilämpötilan nousu voidaan rajoittaa 1,5 asteeseen, globaalisti päästöt on käännettävä uralle, jossa nettopäästöt laskevat nolnaan vuosisadan puoliväliin mennessä. Päästövähennykset eivät yksin riitä, vaan hiilidioksidia on pystyttävä myös poistamaan ilmakehästä esimerkiksi hiilinielujen sekä hiilidioksidin talteenoton avulla. Viesti on selvä, ilmastopolitiikan kunnianhimoa on nostettava, sillä tähän mennessä Pariisin sopimuksen alla annetut kansalliset päästövähennyslupaukset eivät riitä rajoittamaan lämpötilan nousua 1,5 asteeseen.

Helsingin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma valmisteltiin loppuun vuoden 2018 aikana ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa joulukuussa 2018. Ohjelmaan on kirjattu 147 toimenpidettä vastuineen ja aikatauluineen ja sen toteutumista tullaan seuraamaan avoimesti. Avoin valmistelu, päätöksenteko ja seuranta sitoo yhteen Helsingin strategiset tavoitteet avoimuudessa, osallisuudessa sekä digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisessä.

Vuonna 2018 Helsingin asukkaiden, palveluiden ja teollisuuden aiheuttamat kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat 2 572 000 t CO₂-ekv., joka on tilastoidun historian alin (-27 % vuodesta 1990). Päästöjen lasku selittyy pääosin kaukolämmön ja sähköntuotannon puhdistumisella. Helen Oy:n tuottaman kaukolämmön päästöt supistuivat, kun kivihii- len tuotanto-osuus supistui ja maakaasun kasvoi. Myös lämpöpumppujen ja bioenergian hyödyntäminen kaukolämmön tuotannossa kasvoi. Asukaskohtaiset päästöt (3,96 t/as) ja olivat 45 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990.

Kuvio 6.1. Helsingin kokonaispäästöt vuosina 1990-2018 (1000 t CO₂-ekv.)

Ilmastonmuutokseen on myös sopeuduttava

Ilmasto muuttuu hillintätoimista huolimatta ja siksi sopeutuminen ilmastonmuutokseen on noussut yhtä tärkeäksi kuin muutoksen hillintä. Sopeutumisella tarkoitetaan keinoja, joilla vähennetään muuttuvasta ilmastosta aiheutuvia haittoja ja hyödynnetään etuja.

Maaliskuussa 2018 valmistui Ilmatieteen laitoksen kanssa tehty Helsingin ilmastoriskien arviointiraportti. Sen mukaan keskeisimpiä riskejä ovat rankkasateiden aiheuttamat hulevesitulvat, vesistötulvat, liukkaus, äärimmäiset ja poikkeavat talviolosuhteet, pimeyden aiheuttamat kaamosoireet, helleaallot, kuivuus ja Itämeren rehevöityminen.

Kaupungin ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset asetettiin kaupunginhallituksen päätettäväksi toukokuussa 2019. Sopeutuslinjaukset on laadittu kaupungin suunnittelun tarpeisiin ja kaupungin strategisten tavoitteiden valmistelua varten. Esitetyt toimenpiteet sisällytetään kaupungin suunnitteluun ja ohjaukseen muun muassa kaavoituksessa, varautumisessa ja valmiussuunnittelussa, hulevesien hallintaohjelmassa, tulvastrategiassa sekä viheralueiden kehittämisen, luonnonsuojelun ja -hoidon ohjelmassa. Säilyttämällä ja rakentamalla vihreää infrastruktuuria ja välttämällä maanpinnan sulkemista parannetaan hulevesien hallintaa, ehkäistään lämpösaarekeilmiön voimistumista, lisätään elinympäristön monimuotoisuutta ja estetään ravinteiden ja epäpuhtauksien kulkeutumista vesistöön.

Liikenteen päästöjen vähentäminen vaatii kokonaisvaltaista otetta

Helsingin tavoite on vähentää liikenteen kasviuonekaasupäästöjä 69 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelman 147 toimenpiteestä 30 koskee liikenteen päästövähennyksiä. Helsingin asukasluvu kasvaa ja maankäyttö tiivistyy, jolloin liikenteen haitallisten vaikutusten hillintä korostuu entisestään. Avainasemassa on muun muassa maankäytön suunnittelu, joukkoliikennejärjestelmän ja yleisemmin kestävien liikkumismuotojen edistäminen sekä ajoneuvoliikenteen hinnoittelujärjestelmän toteutuksen ja käyttöönoton edistäminen. Lisäksi tarvitaan edellytysten luomista vähäpäästöisten ajoneuvojen yleistymiselle, citylogistiikan toimivuuden parantamista sekä digitalisaation hyödyntämistä muun muassa älykkäämmän

liikennetiedon ja liikenteenhallinnan menetelmien kehittämisessä ja kestävien liikkumisvalintojen tekemisen helpottamisessa datan avulla.

Ilmanlaadun raja-arvot saavutetaan mahdollisimman pian

Helsingin ilmanlaatu on parantunut ja on kansainvälisesti vertaillen melko hyvä. EU:n ilmanlaatudirektiivin typpidioksidin vuosiraja-arvo ylittyy kuitenkin yhä keskustan katukuiluissa. Syynä ovat liikenteen, etenkin dieselkaluston, pakokaasupäästöt. Myös katupölyn osalta ylitysriski on olemassa. Pientaloalueilla ilmanlaadun heikentymistä aiheuttaa puun pienpoltto takoissa ja kiukaissa.

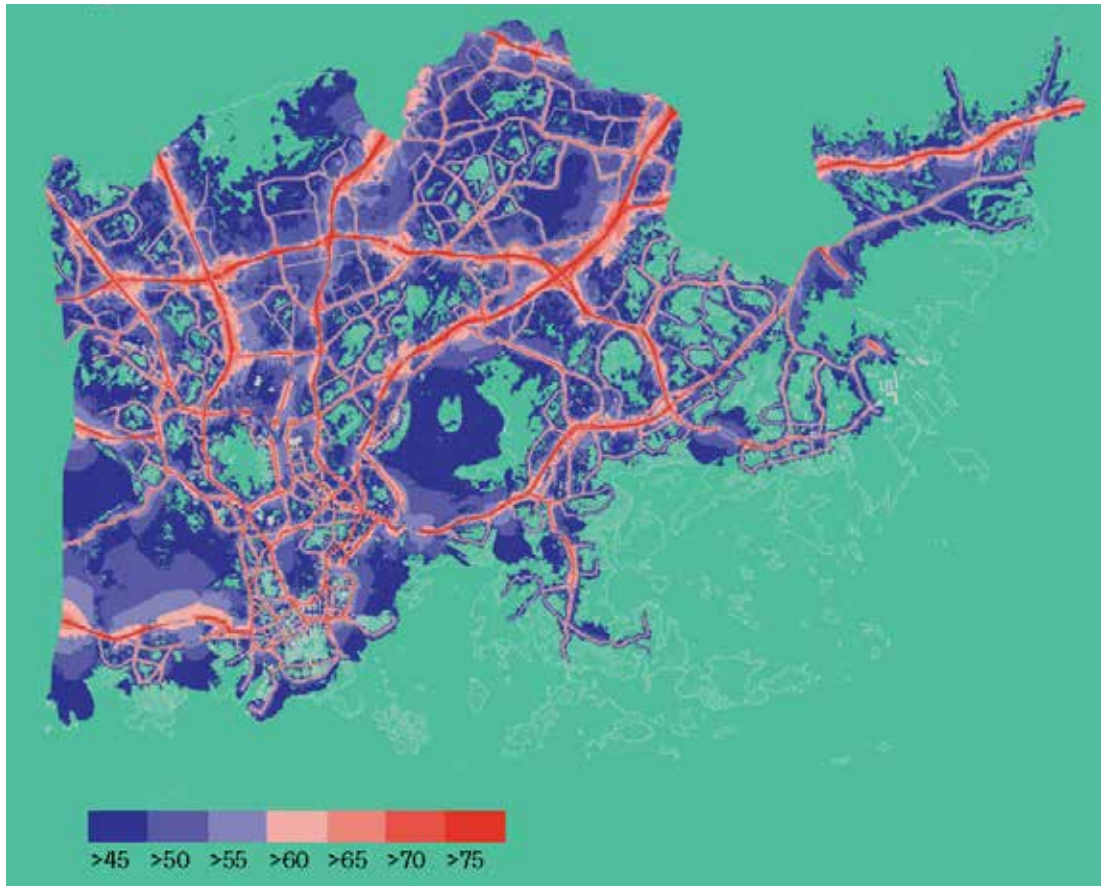
Vuoden 2017 alusta voimaan tulleella kaupungin ilmansuojelusuunnitelmalla pyritään vähentämään liikenteen typpidioksidipäästöjä niin, että raja-arvon alle päästään mahdollisimman pian. Katupöly ja puun pienpoltto ovat liikenteen pakokaasupäästöjen ohella kaupungin ilmanlaatuun merkittävästi vaikuttavia tekijöitä.

Suunnitelmassa on 48 toimenpidettä vuosille 2017–2024. Jatkossa autoliikenteen pakokaasupäästöt pienenevät, mutta pitoisuuksien laskua hidastavat liikennemäärien kasvu, kaupunkirakenteen tiivistyminen ja autokannan uusiutumisen hitaus. Talvirengasvalintoihin vaikuttaminen ja katupölyntorjuntaan panostaminen ovatkin hyvin tärkeitä toimia. Puunpolton päästöt heikentävät pientaloalueiden ilmanlaatua myös tulevaisuudessa, koska bioenergian käyttö lisääntyy, asuinalueet tiivistyvät ja tulisijakanta uudistuu hitaasti.

Meluntorjuntaan on kiinnitettävä enemmän huomiota

Ympäristömelu on merkittävä elinympäristön laatua ja viihtyisyyttä heikentävä tekijä Helsingissä. Suurin meluhaitta aiheutuu tieliikenteestä. Helsingiläisistä 37 prosenttia asuu alueilla, joilla tieliikenteen aiheuttama melutaso ylittää päiväaikaan ohjearvon 55 dB. Melua aiheuttavat paikallisesti myös esimerkiksi rakennus- ja korjaustyöt, yleisötapahtumat sekä ravintolat. Suuret infrahankkeet, kuten Hämeentien remontti, tulevat Helsingissä jatkumaan. Myös aluerakentamishankkeet jatkuvat vielä useita vuosia. Väestömäärän lisääntymisen myötä liikennemäärät kasvavat, joten meluntorjuntaan on kiinnitettävä vahvemmin huomiota.

Kuvio 6.2. Helsingin melukartta, v. 2017 (päivänajan keskiäänitaso, dB)

Lähde: Helsingin meluselvitys 2017.

Merellinen strategia vahvistaa vesiensuojelua

Helsingin ja Turun Itämeri-toimenpideohjelma 2014–2018 sisälsi 80 toimenpidettä, joista oli vuoden 2018 lopussa aloitettu 24, käynnissä 40, ja yhdeksän oli valmistunut. Erityisesti roskaantumiseen, laivaliikenteeseen, virkistysveneilyyn ja viestintään liittyvät toimet ovat vauhdittuneet. Vuoden 2018 aikana useat Itämeri-toimenpideohjelmassa olleet kesken-eräiset asiat siirtyivät uuden hulevesiohjelman edistettäviksi, ja ovat osana merelliseen strategiaan kuuluvia suunnitelmallisia vesialueiden käyttöön liittyviä toimia. Merellisen strategian valmisteluun tuotiin vesiympäristöön ja meren tilaan liittyviä näkökohtia.

Vuoden 2018 aikana valmisteltiin kolmas Itämeri-toimenpideohjelma vuosiksi 2019–2023. Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman lokakuussa 2018. Uudessa ohjelmassa on lähes 120 toimenpidettä. Merellisen strategian mukaisesti Helsingin merialueen vedenalaisen luonnon suojelua ja seurantaa kehitetään kartoittamalla vedenalaisten uhanalaisten luontotyyppien esiintymistä. Kaupungin alueelta lähivesistöihin kohdistuvaa hajakuormitusta selvitetään hulevesitoimenpideohjelmalla, mikä myös tukee Itämerihaasteen toimenpideohjelman toteutusta.

Helsingin luonnonsuojeluohjelman toteuttamista nopeutetaan

Helsingin arvokkaan luonnon vaalimiseksi ja kaupunkiluonnon monipuolisuuden lisäämiseksi käynnistettiin vuonna 2018 Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman päivitys ja tehtiin karttapohjainen verkkokysely asukkaille. Vastauksien perusteella Helsingin luonnossa kiehtoo monipuolisuus ja luonnon koetaan olevan

lähellä. Erityisen helsinkiläisinä luontokohteina vastaajat pitivät Vallisaarta, Vanhankaupunginlahtea ja Keskuspuistoa.

Huolestuneisuutta herättää muun muassa rakentamisen aiheuttama metsäalueiden pirstaloituminen. Tärkeänä pidettiin, että kaupungin alueelta löytyy erilaisia metsiä kuten lehtoja, pieniä lähimetsiä sekä havu-, lehti- ja sekametsiä, joiden monimuotoisuutta kehitetään muun muassa lisäämällä lahoppuuta ja pitämällä hoitotoimet mahdollisimman kevyinä. Myös meri, rannat, joet ja purot nähtiin tärkeänä osana Helsingin luontoa. Helsinkiläiset ovat myös itse valmiita toimimaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, mielenkiinto erilaisia kunnostustalkoita kohtaan on suurta.

Jatkossa Helsingin luonnonsuojeluohjelman toteuttamista nopeutetaan ja sen toteutuksessa huomioidaan myös merellisen strategian tavoitteet. Metsäverkoston ja muiden ekologisten verkostojen vahvistamiseen etsitään keinoja ja laaditaan ohjeita. Luonnon seurantasuunnitelma laaditaan käyttäen hyväksi muun muassa uutta tietoa Helsingin uhanalaisista luontotyypeistä. Lisäksi otetaan käyttöön viheralueiden saavutettavuustyökalu.

Kiertotalous on nousemassa merkittäväksi teemaksi

Kiertotalous on noussut kaupunkistrategian myötä merkittäväksi kehittämiskohteeksi. Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelman 147 toimenpiteestä 14 koskee kiertotaloutta. Näiden toimenpiteiden aiheina ovat muun muassa ilmasto- ja kiertotalousosaamisen lisääminen, ruokahävikin vähentäminen ja hävikkiruoan hyödyntäminen, materiaalien ja tuotteiden uudelleenkäyttöön kannustaminen sekä jakamistalouden edistäminen.

Kiertotalous on nousemassa merkittäväksi tekijäksi myös rakentamisen alalla. Helsingissä tämä on näkynyt viime vuosien aikana erityisesti rakentamisessa ylijäävien maamassojen järjestelmällisessä koordinaatiossa. Yleisten alueiden rakentamisessa hyötykäyttettiin vuonna 2018 yhteensä 734 800 tonnia kaivumassoja ja kiviaineiksia. Hyötykäytön ansiosta säästyi noin 4,5 miljoonaa euroa ja 840 000 litraa polttoainetta ja päästöt vähenivät 2 093 t CO₂e. Maamassoja koordinoiva työryhmä laati vuoden 2018 aikana luonnokset maamassojen hallinnan periaatteista ja massojen hallinnan toimenpideohjelmasta. Näihin on sisällytetty maa-ainesten lisäksi purkujätteet.

Kiertotalouden suurimmat mahdollisuudet löytyvät Helsingissä rakentamisesta, jakamistaloudesta sekä kestävästä biologisista kierroista ruokaketjussa ja energiantuotannossa. Kiertotalousnäkökulma tulisi huomioida jo alueiden suunnittelussa ja kaavoituksessa. Rakentamisessa kiertotalouteen siirtyminen mahdollistaa koko elinkaaren aikaisten päästöjen pienentämisen ja neitseellisten luonnonvarojen nykyistä vähäisemmän käytön. Rakentamisen osalta keskeisiä materiaaleja ovat erityisesti teräs, alumiini, sementti ja muovi.

Helsingin tila ja kehitys 2019

Helsingin tila ja kehitys 2019 -julkaisu kokoaa yhteen keskeisiä tunnuslukuja ja tietoja Helsingin viimeaikaisesta kehityksestä.

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
kaupunkitutkimus ja -tilastot

Internet
www.hel.fi/kaupunkitieto